

GRÄNSHINDERRÅDETS ÅRSRAPPORT 2016

MED KOMMENTARER FRÅN DE NORDISKA REGERINGARNA

UNDERLAG FÖR GRÄNSHINDERRÅDETS ARBETE 2017

16

KÖPENHAMN DEN 31 DECEMBER 2016

Gränshinderrådets årsrapport 2016

Underlag för gränshinderrådets arbete under 2017

ISBN 978-92-893-4851-5 (PRINT)

ISBN 978-92-893-4852-2 (PDF)

<http://dx.doi.org/10.6027/ANP2017-705>

ANP 2017:705

© Nordiska ministerrådet 2016

Layout: Peter Daniel Olsen/Resonans Kommunikation

Foto: s. 4: Benjamin Suomela/norden.org

s. 8, 27, 28, 32, 42, 49, 54, 57, 64, 67, 83, 91, 96: Karin Beate Nøsterud/norden.org

s. 16, 20, 25, 35, 39, 76, 79, 103: Yadid Levy/norden.org

s. 41: Mette Mjöberg Tegnander/norden.org - s. 52, 63, 69, 89: Johannes Jansson/norden.org

s. 71, 106: Ane Cecilie Blichfeldt/norden.org - s. 80: Oddleiv Apneseth/norden.org

s. 85: Silje Bergum Kinsten/norden.org - s. 37: Magnus Fröderberg/norden.org

s. 95: norden.org - s. 75: Vaibhav Kashyap/Pexels

Tryck: Rosendahls

Upplaga: 1.500

Beräkningarna är gjorda av Britt Andresen, chefsanalytiker, Øresundsinstitutet förutom beräkningarna på s. 59 som är gjorda av Nordiska ministerrådets sekretariat.

Printed in Denmark

Denna rapport är utgiven med finansiellt stöd från Nordiska ministerrådet. Innehållet i rapporten avspeglar inte nödvändigtvis Nordiska ministerrådets synpunkter, åsikter eller rekommendationer.

www.norden.org/nordpub

Det nordiska samarbetet

Det nordiska samarbetet är ett av världens mest omfattande regionala samarbeten. Det omfattar Danmark, Finland, Island, Norge och Sverige samt Färöarna, Grönland och Åland.

Det nordiska samarbetet är politiskt, ekonomiskt och kulturellt förankrat och en viktig del av europeiskt och internationellt samarbete. Den nordiska gemenskapen arbetar för ett starkt Norden i ett starkt Europa.

Det nordiska samarbetet vill styrka nordiska och regionala intressen och värderingar i en global omvärld. Gemensamma värderingar länderna emellan bidrar till att stärka Nordens ställning som en av världens mest innovativa och konkurrenskraftiga regioner.

Nordiska ministerrådet

Ved Stranden 18

DK-1061 København K

www.norden.org

GRÄNSHINDERRÅDETS ÅRSRAPPORT 2016

MED KOMMENTARER FRÅN DE NORDISKA REGERINGARNA

UNDERLAG FÖR GRÄNSHINDERRÅDETS ARBETE 2017

16

KÖPENHAMN DEN 31 DECEMBER 2016

Innehållsförteckning

5	Innehållsförteckning
7	Statsministerdeklaration
9	Förord
10	Gränshinderrådets medlemmar
15	Organisering av Gränshinderrådets arbete
17	Gränshinderrådets mål
18	Status över 2016 års prioriterade gränshinder
21	Hinder på arbetsmarknadsområdet
33	Hinder på utbildningsområdet
43	Hinder på social- och hälsoområdet
55	Hinder på skatteområdet
65	Hinder på näringslivsområdet
77	Övriga gränshinder
92	Avklarade gränshinder under 2014 – 2015
94	Nordiska Rådets Gränshindergrupp
97	Dialogen med arbetsmarknadens parter
98	Informationsarbetet
104	Det förebyggande arbetet
105	Efterord

De nordiska statsministrarnas deklARATION med anledning av den nya strategin och handlingsplanen för avlägsnande av gränshinder i Norden. Den nya strategin och handlingsplanen behandlades vid Nordiska rådets 65:e session i oktober 2013.

Norden som föregångare för gränslöst samarbete i syfte att skapa jobb och tillväxt.

Vi, statsministrar från Danmark, Finland, Island, Norge och Sverige, lagmanden från Färöarna, landsstyreformanden i Grönland samt lantrådet på Åland, är eniga om att arbetet med att bekämpa gränshinder i syfte att skapa jobb och tillväxt i Norden, är en av det nordiska samarbetets viktigaste utmaningar. Detta gäller inte minst vårt gemensamma behov av att hjälpa unga människor in på arbetsmarknaden.

Genom att skapa optimala förutsättningar för individer och företag att verka över gränserna i Norden stärker vi regionens globala konkurrenskraft.

En starkt prioriterad insats är därför arbetet med att aktivt avlägsna gränshinder. Gränshinder kostar, hämmar utveckling och tillväxt och ger färre valmöjligheter för den enskilde.

Gränshinderforum, som tillsattes av de nordiska statsministrarna år 2007, har på ett värdefullt sätt arbetat för att minska gränshinder i Norden. För ytterligare stärka och effektivisera gränshinderarbetet utvecklar vi nu organisationen till ett Gränshinderråd med en ny strategi- och handlingsplan, som kommer att träda i kraft den 1 januari 2014.

Detta innebär att:

- Arbetet kommer att kopplas tätare till den politiska ledningen i Nordiska ministerrådet genom att ordförandelandet i Nordiska ministerrådet också kommer att vara ordförande i Gränshinderrådet
- Nordiska ministerrådets generalsekreterare får en starkare roll i gränshinderarbetet för ministerrådet.
- Gränshinderrådets nationella representanter får ett tydligt uppdrag att samarbeta med de aktörer som kan bidra till att få gränshinder lösta för individer och företag i Norden. Detta samarbete omfattar bl.a. ländernas departement och myndigheter, parlamentariker och de gränsregionala informationstjänsterna.

Den nya formen för nordiskt gränshindersarbete kommer att bidra till ett effektivare arbete för att riva gränshinder och öka rörligheten i Norden.

För att uppnå detta bör vi ha som mål:

- att verka för en öppen och välfungerande gemensam arbetsmarknad
- att skapa bästa möjliga förutsättningar för nordiska företag att verka över gränserna i Norden.
- att säkra, så långt det är möjligt, likartad genomförande av EU-rättslig lagstiftning i Norden genom en löpande dialog mellan de nordiska länderna.
- att verka för att länderna samråder, när så behövs, när nya eller ändrade lagar och regler införs i syfte att undvika att nya gränshinder uppstår.

Förord

År 2016 fick en utmanande början ur den fria rörlighetens perspektiv. Den stora flyktingkrisen syntes också vid de nordiska gränserna. Danmark och Sverige återinförde gränskontrollen i trafiken över Öresund. Över gränsen mellan Haparanda och Torneå rörde sig till och med tusentals människor per dag. Hela idén med nordisk passfrihet föreföll stå på spel.

Gränshinderrådet diskuterade den exceptionella situationen och gjorde en klar linjedragning: att lösa flyktingkrisen kom an på politikerna. Vår uppgift är att koncentrera oss på att lösa de gränshinderproblem som finns på vår arbetslista. Utöver detta beslöt vi oss för att följa läget och försäkra oss om att beslutsfattarna hade tillgång till så bra statistik och analyser som möjligt och invänta en lösning på krisen. När sedan ett avgörande kommit ankommer det på Gränshindersrådet att försäkra sig om att rörligheten förverkligas maximalt inom ramen för de nya besluten.

Koncentrationen på den egna arbetslistan gjorde det möjligt att klara ut tolv gränshinder under året. Ett lika gott resultat har uppnåtts endast en gång tidigare.

På listan över lösta frågor märks bland annat den moms på finska arbetsmaskiner som uppburits i Norge, förenhetligande av vuxenutbildningsbestämmelser, klargörande av arbetslöshetsersättningspraxis mellan Sverige och Norge, klargörande av bestämmelserna rörande långvarigt bruk av utrikesregistrerade bilar samt accepterande av grönländska yrkesutbildningar.

Såsom det framgår av listan handlar Gränshinderrådets arbete inte om storpolitik. Det handlar om att på ett pragmatiskt sätt främja en stor vision. Den stora visionen handlar om att göra Norden till världens mest integrerade region.

Engelsmännen säger att efterrätten testas genom att äta ("the proof of the pudding is in the eating"). Inom Gränshinderrådet säger vi att visionen om ett integrerat Norden testas vid staternas gränser. Därför är Gränshinderrådets arbete så viktigt och därför är jag så glad över att jag fick verka som rådets ordförande.

Tack till alla medlemmar för ett flitigt och dedicerat arbete.

Risto E.J. Penttilä
Ordförande i Gränshinderrådet 2016

Gränshinderrådets medlemmar

Risto E.J. Penttilä • Finland • Ordförande 2016

De nordiska länderna har redan under många decennier varit föregångare när det gäller långt gående integration. Jag vill försäkra mig om att samarbetet består och fördjupas. För att så skall ske bör Gränshinderrådet fortsätta sina ansträngningar för att avskaffa olika former av hinder som försvårar medborgarnas rörlighet och företagens verksamhet. Det handlar om att söka praktiska lösningar för att stöda statsministrarnas strävan att befästa Nordens ställning som världens mest integrerade område.

Siv Fridleifsdottir • Island • Ordförande 2014

Vi lever i tid där människor inom Norden reser mycket mer över nationsgränserna än tidigare. Inom Norden gör vi affärer och arbetar tvärs över gränserna, studerar i ett annat nordiskt land eller flyttar av någon annan orsak. Tidigare accepterades gränshinder som något naturligt, men i en allt mer gränslös värld finner man sig inte i att gränserna utgör hinder. Vi arbetar mot gränshinder och tror att många områden kan förbättras för att öka tillväxten, även om vi samtidigt är medvetna om att Norden inte kan bli helt gränslöst. Statsministrarna har nyligen gett oss i uppgift att utveckla samarbetet med arbetsmarknadens parter för att ta bort gränshinder och öka tillväxten.

Annika Hahn-Englund • Sverige

Arbetet med att avskaffa hinder mot tillväxt i Norden har högsta prioritet för den svenska regeringen. Vår vision är ett Norden där människor och företag fritt kan verka över gränserna, obehindrat av nationella regler och bestämmelser.

Gränshinderrådet säkerställer att alla aktörer drar åt samma håll för ett effektivt gränshinder- arbete. Ett nära samarbete med fackministerråden, Nordiska rådet och de gränsregionala aktörerna är centralt.

Eva Tarselius Hallgren tillträder som Sveriges representant i Gränshinderrådet från och med den 1 januari 2017.

Marjun Magnussen · Färöarna

Fra færøsk side har vi meget glade for at deltage i Grænsehindringsrådet, og være med til at få løst grænsehindringer og forebygge, at nye opstår. Borgere og virksomheder virker på tværs af landegrænser, men dette hæmmes af grænsehindringer, og derfor er det så vigtigt at få dem løst.

Den færøske deltagelse i Grænsehindringsrådet synliggør også de udfordringer, der er i forhold til de lande, der er medlemmer af EU eller EØS.

I takt med at flere og flere EU-regler finder vej ind i det nordiske qua landenes medlemskab, er dette med til at skabe flere hindringer for os, der ikke er medlemmer af EU eller EØS og understreger vigtigheden af vores deltagelse i grænsehindringsarbejdet.

Min opfattelse er, at man i højest muligt omfang bør sikre de nordiske overenskomster, hellere end blot at se disse ophævet og erstattet af EU-regler, da disse nordiske overenskomster udover at deres åbenlyse formål, også er vigtige i forhold til den nordiske samhørighed.

Jørgen S Søndergaard, Grönland

Ikke tilsigtede grænsehindringer bør kunne ryddes af vejen, når landenes forvaltninger bliver gjort opmærksom på dem. Grænsehindringsrådets opgave er, at være katalysator for en løsning til gavn for nordiske borgere og virksomheders frie bevægelse og forretninger i Norden.

Bevidste grænsehindringer kan bringes frem til politisk prøvning af om de fortsat opfylder den funktion, som de var tiltænkt. Herefter bør mulighederne for afskaffelse undersøges.

Svein Ludvigsen · Norge

Arbeidet i Grensehinderrådet gir resultater, og det er inspirerende at departementene viser både vilje og evne til å fjerne grensehinder. Samarbeidet med Grensetjenestene er av vital betydning for å avdekke og dokumentere uheldige virkninger av nasjonale hinder, enten de er nasjonalt lovregulert eller skyldes ulike handtering i de enkelte lande og selvstyreområdene.

En viktig oppgave for Grensehinderrådet er å se til at nye grensehinder ikke oppstår. Her må vi erkjenne at det ikke er gode nok rutiner eller kontrollmekanismer i de enkelte landene når nye lover eller reguleringer iverksettes. Grensehinderrådet etterlyser former for nasjonal screening i forkant av vedtakene.

Jeg takker alle som har bidratt til at flere grensehinder i Norge er løst i 2016, og ser frem til å samarbeide om nye løsninger i det norske formannskapsåret 2017.

Kim Andersen · Danmark

Vækst og utvikling er en væsentlig dagsorden i og mellom de nordiske lande. Det er vigtigt at Grænsehindringsrådet er en drivende faktor i den proces.

Jeg vil i Grænsehindringsrådet arbejde for at vi får identificeret og beskrevet de hindringer, der måtte være mellem to eller flere nordiske lande i forhold til at fremme vækst, udvikling og samkvem mellem personer og virksomheder i nordiske lande.

Dernæst skal vi prioritere udfordringerne. Og derefter vil jeg arbejde for at påvirke de relevante ministerier til at finde en afklaring. Det kan være i form af en løsning men det kan også være ved at beskrive, hvorfor en løsning ikke kan lade sig gøre.

En afklaring er også en form for løsning, som giver virksomheder og borgere vished for, hvad der er af muligheder.

Vi har i de nordiske lande mulighed for stadig tættere samarbejde, og vi kan skabe øget vækst og udvikling. Grænsehindringsrådet skal bidrage hertil.

Gunnar Westerholm · Åland

Mina förväntningar på Gränshinderrådet är att även det arbete som redan utförts följs upp och leder till resultat. Förhoppningen är också att Gränshinderrådet kan upprätthålla en auktoritet mot ministerier och myndigheter så att gränshinderarbetet prioriteras på alla nivåer. Informationens tillgänglighet måste lyftas fram som en faktor för att minska antalet drabbade. Ett gränshinder är, oavsett hur många som drabbas, ett hinder för mycket.

Dagfinn Høybråten · Nordiska ministerrådet

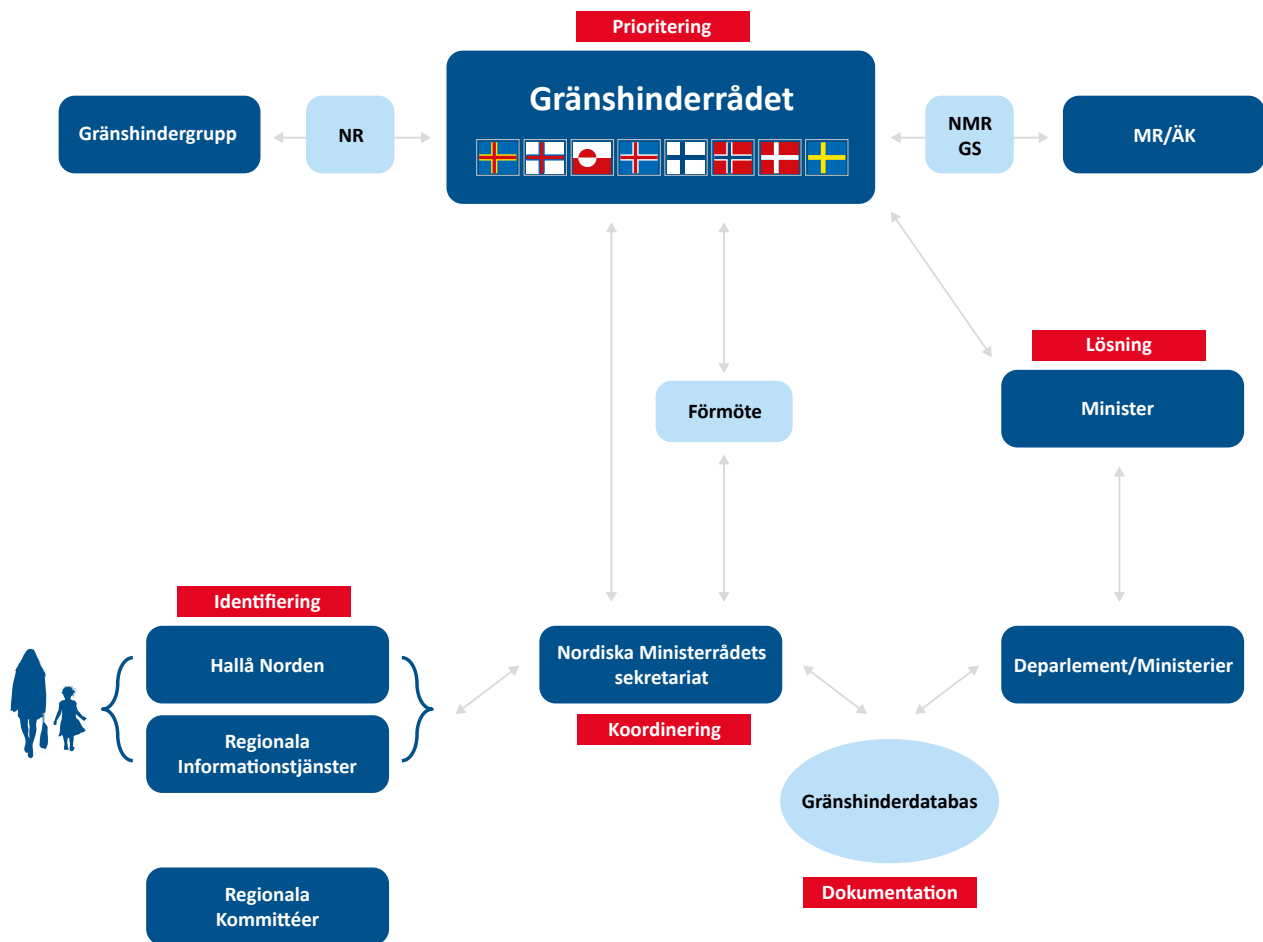
Grensehindringsrådet har en unik sammensetning av folk med tung politisk, faglig og administrativ bakgrunn. Jeg har stor tro på at vi sammen kan løse flere grensehindringer i samspill med dem som lager lover og regler i de nordiske land. Som ledd i Moderniseringsreformen Nytt Norden arbeides det nå mer målrettet med EU-saker i fagministerrådene. Det gir økt felles nordisk aktivitet både i utforming og implementering av regelverk som har betydning for mobiliteten mellom landene. En stor utfordring framover blir å sikre at den nye situasjon med økt migrasjon ikke bidrar til en generell svekkelse av Norden som en sammenhengende region, men at vi fortsatt kan tenke innovativt sammen om løsninger som møter fremtidens behov.

Et grenseløst Norden der innbyggerne behandles mest mulig likt og kan bevege seg fritt over landegrensene har alltid vært en bærende ide for det nordiske samarbeidet.

Pyy Niemi · Nordiska rådet

Från Nordiska rådets sida är arbetet med att undanröja gränshinder mellan de nordiska länderna något som står allra högst på dagordningen. För att matcha det arbete som görs i Gränshinderrådet, har Nordiska rådet etablerat en särskild grupp, Gränshindergruppen. I Gränshindergruppen koordinerar och förbereder vi de frågor som Nordiska rådet arbetar med i de olika utskotten. Under 2016 har arbetet med gränshinder inom Nordiska rådet fått fastare former och blivit mer operativt. Idag har alla utskott i Nordiska rådet gränshinder på sina dagordningar, och alla utskott har prioriterat vilka frågor man vill arbeta aktivt med. Jag har höga förväntningar om att såväl Gränshinderrådet som Gränshindergruppen kommer att bidra till att lösa många fler hinder under de kommande åren, men också motverka uppkomsten av nya hinder i samband med ny nationell lagstiftning.

Definition av gränshinder

I det nordiska gränshindersamarbetet är gränshinder "lagar, offentliga regler eller praxis som hämmar individers mobilitet eller företags möjligheter att verka över gränserna i Norden". Att olika ersättningsnivåer och skatter förekommer i de nordiska länderna är inte gränshinder. Däremot betraktas det som ett gränshinder om en person på grund av sin mobilitet får sämre villkor än andra personer i en jämförbar situation, såväl i bosättningslandet som i arbetslandet.

Organisering av Gränshinderrådets arbete

Det är av stor betydelse att Gränshinderrådets arbete, både regionalt och nationellt, kopplas till berört nordiskt ministerråd och till berörda nationella departement och parlament. Detta för att skapa transparens och delaktighet i det nordiska gränshinderarbetet mellan medborgarnas och företagens identifierade gränshinder i hela Norden.

Illustrationen ger en bild av hur Gränshinderrådets arbete är organiserat.

Identifiering

Gränshinder identifieras där medborgare och företag söker information om att förflytta sig över de nordiska gränserna. För att möta medborgarnas informationsbehov har man i Norden utvecklat de regionala informationstjänsterna Øresunddirekt, Grensetjänsten Sverige/Norge och Nordkalottens Grenstjänst. Därutöver finns även den nordiska informationstjänsten Hallå Norden som är placerad i de nordiska huvudstäderna. Informationstjänsterna identifierar hinder och inrapporterar dessa till Nordiska ministerrådets sekretariat samt förmedlar information via webb, e-post, telefon, personlig betjäning samt vid informationsträffar för privatpersoner och företag.

Koordinering

Sekretariatet ansvarar för att koordinera Gränshinderrådets arbete. Sekretariatet koordinerar även Gränshinderrådets arbete med det gränshinderarbete som bedrivs i Nordiska ministerrådets sekretariat under respektive ministerråd. Sekretariatet samordnar också informationstjänsternas verksamhet utifrån en gemensam handlingsplan som ska öka samarbetet och effektivisera gränshinder- och informationsarbetet.

Dokumentation

Samtliga identifierade gränshinder dokumenteras i gränshinderdatabasen. Berörda departement kvalitetssäkrar innehållet i databasen.

Prioritering av gränshinder

För att skapa långsiktighet och struktur i gränshin-

derarbetet väljer varje medlem i Gränshinderrådet ut 3-5 gränshinder som prioriteras i Gränshinderrådets arbete. Urvalet görs utifrån de hinder som är registrerade i Gränshinderdatabasen. Medlemmarna kan välja att prioritera vissa hinder gemensamt.

Medlemmarna kan även driva gränshinder som identifieras som akuta och som är av särskilt stort intresse att lösa under året.

De nationella medlemmarna uppvaktar berörda departement och ministrar tills besked lämnas om hindret kan lösas eller om departementet beslutar att inte gå vidare med att lösa hindret. Då ett hinder avklaras på detta sätt prioriterar Gränshinderrådets medlem ett nytt hinder att arbeta med. I Gränshinderrådets årsrapport redovisas varje år en statusuppdatering från gränshinderrådets medlemmar och berörda departement. På så sätt kan man följa processen kring de prioriterade hindren.

Nordiska ministerrådets representant i Gränshinderrådet koordinerar Gränshinderrådets arbete med det gränshinderarbete som bedrivs i de berörda ministerråden. Nordiska rådets representant i Gränshinderrådet koordinerar Gränshinderrådets arbete med det gränshinderarbete som bedrivs i Nordiska rådet vars medlemmar kan lyfta de prioriterade gränshindren i sina nationella parlament.

Lösning

Det är bara beslutsfattare i de nordiska länderna, Färöarna, Grönland och Åland som kan finna en lösning på de identifierade hindren. Gränshinderrådet kan däremot verka för att lösa gränshinder för medborgare och företag som hämmar mobilitet och tillväxt i Norden genom att ta fram en tydlig problembeskrivning, förslag till lösning, samt, i den mån det är möjligt, kostnadsanalyser. Gränshinderrådets arbetar i enlighet med det uppdrag rådet har fått av de nordiska statsministrarna och lägger därför stor vikt vid samarbetet och den öppna dialogen med de departement och myndigheter som berörs av gränshindren.

Gränshinderrådets mål

Gränshinderrådet prioriterar gränshinder som uppkommer inom arbetsmarknads, social- och utbildningsområdet och som utgörs av lagar, offentliga regler eller praxis som hämmar individers mobilitet eller företags möjligheter att verka över gränserna i Norden.

Gränshinderrådet arbetar med de gränshinder som identifieras på gräsrotsnivå, det vill säga av Hallå Norden, Grensetjänsten, Øresunddirekt och Nordkalottrådet.

Gränshinderrådets målsättning är att 5-10 nordiska gränshinder avskaffas varje år som resultat av Gränshinderrådets arbete.

Prioriterade gränshinder

Gränshinderrådets medlemmar har var och en eller i vissa fall gemensamt valt att prioritera 3–5 gränshinder.

Gränshinderrådets prioriteringar av gränshinder har gjorts vid tre tillfällen. Dels den 11 april 2014, då den första prioriteringslistan beslutades av Gränshinderrådets medlemmar, dels den 16 april 2015, dels den 8 mars 2016 då listan kompletterades med nya prioriterade hinder.

Gränshinderrådets medlemmar har graderat arbetet med sina prioriterade hinder enligt en färgskala med fyra nivåer.

- Blått betyder att ett slutligt svar har kommit från berörda departement. Av rubriken framgår om hindret faktiskt blivit löst eller om länderna beslutat att avskriva hindret och inte arbetar vidare för att hitta en lösning.
- Grönt innebär att arbetet följer den process som respektive medlem satt upp för att få ett slutligt svar på huruvida hindret kommer att lösas eller inte.
- Gult betyder det pågår någon form av arbete med hindret vid berörda departement.
- Rött innebär att hindret för närvarande inte är prioriterat vid berörda departement eller myndigheter.

Årsrapporten 2016 innehåller information om status för de hinder som har prioriterats av Gränshinderrådets medlemmar.

Det är viktigt att notera att den status som anges för hinder som inte är avklarade kan ha ändrats sedan rapporten trycktes. Det bör också noteras att de nordiska ländernas regeringar kan göra en annan bedömning av hindret än Gränshinderrådets medlemmar.

Om beräkningarna

Vid beräkningen av kostnaderna har vi så långt det har varit möjligt använt oss av befintlig statistik. I de fall ingen aktuell statistik har funnits till hands har vi gjort uppskattningar utgående från äldre statistiska uppgifter. I enskilda fall har vi varit tvungna att göra antaganden för att kunna illustrera kostnaderna. I sådana fall nämns detta särskilt i samband med beräkningarna.

Status över 2016 års prioriterade gränshinder

Arbetsmarknad

	Side	Status	Prioriterat av
Anmälan till fel A-kassa kan medföra förlorad rätt till ersättning	22	●	SE
Rätt till tjänstledighet för politiskt uppdrag från arbete i annat nordiskt land	24	●	SE/DK
Rätt till arbetslöshetsersättning efter arbetsavklaringspenger från Norge	26	●	NO
Begränsade möjligheter för gränsarbetare att arbetspendla till Norge	29	●	NO
Krav på att omfattas av olika länders arbetslöshetsförsäkring utan avbrott för att inte riskera lägre arbetslöshetsersättning	30	●	SE

Utbildning

	Side	Status	Prioriterat av
EU:s mobilitetsprogram	34	● ●	SE/IS
Erkännande av yrkeskvalifikationer	36	●	NMR/FI
Vuxenutbildningsstöd till löntagare som blir studieledig	38	●	FI
Godkännande av grönländska utbildningar	40	●	GL

Social och hälsa

	Side	Status	Prioriterat av
Sjukersättning för patientresa mellan Norge och Finland/Sverige	44	●	FI/NO
Finska fyramånadersregeln	46	●	FI
Flytt för institutionaliserade personer	48	●	DK
Olika krav på märkning av läkemedel och språk för bipacksedel	50	●	IS/FO
Man kan inte få närståendepenning om inte både vårdare och den sjuke är försäkrade i Sverige	53	●	SE/ÅX

Skatt

	Side	Status	Prioriterat av
Problem med fast anställda kulturarbetare i Sverige	58	●	DK
Rutiner för skatteinbetalning för äkta gränsgångare	60	●	NO/SE
Norsk intern skattepraxis försvårar utförande av uppdrag i byggbranschen	62	●	NO/DK

Näringsliv

	Side	Status	Prioriterat av
Färöiska färdskrivarkort	66	●	FO
Olika byggbestämmelser	68	●	FI/AX
Eltariffer för Åland	70	●	AX
Norska tull- och momsregler för nordiska företag	72	●	NO
Kommersiell passagerarbåttrafik över gränsen mellan Sverige och Norge	74	●	NO/SE

Övrigt

	Side	Status	Prioriterat av
Samordningsnummer till utländska fritidshusägare i Sverige	78	●	SE
Gränsregional statistik	81	●	FI
Erkännande av färöiska körkort	82	●	FO
Grönländska körkort	84	●	GL
Digitala verktyg för att kommunicera med det offentliga fungerar inte över de nordiska gränserna	86	●	SE/FI
Brist på samlad information för små och medelstora företag om att bedriva verksamhet i andra nordiska länder	88	●	FI/NMR
Behörighet för svenska snöskoteråkare att köra i Norge	90	●	NO/SE

Hinder på arbeidsmarknadsområdet

Anmälan till fel A-kassa kan medföra förlorad rätt till ersättning

Personer som blir arbetslösa kan förlora rätten till inkomstrelaterad ersättning om de ansöker om medlemskap i fel a-kassa. Hindret kan drabba både gränsarbetare och personer som bott och arbetat i Sverige.

Ett prioriterat gränshinder av Annika Hahn-Englund, Sverige.
Hindret kan lösas av Arbetsmarknadsdepartementet i Sverige.

Prioriterat av Gränshinderrådet sedan 2014.

Bakgrund

För en gränsarbetare bosatt i Sverige som arbetar i Danmark gäller arbetslandets lagstiftning avseende den sociala tryggheten under tiden för arbete. Om personen blir helt arbetslös gäller istället bosättningslandets lagstiftning. För att erhålla inkomstrelaterad ersättning från den svenska arbetslöshetsförsäkringen krävs enligt praxis medlemskap i svensk arbetslöshetskassa under en obruten tolv månaderperiod. Personen kan tillgodoräkna sig försäkringsperioder från tiden i Danmark som då likställs med medlemskap i svensk arbetslöshetskassa.

Problem kan uppstå vid övergången från arbetslandets arbetslöshetsförsäkring till bosättningslandets arbetslöshetsförsäkring. För att i Sverige få tillgång till inkomstbortfallsförsäkringen krävs medlemskap i en svensk arbetslöshetskassa. Om en gränsarbetare eller annan person återvänder till Sverige efter arbete inom EU/EES måste han eller hon ansöka om medlemskap i en svensk arbetslöshetskassa omedelbart i samband med övergången mellan länderna. Enligt Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringens, IAF, föreskrift (IAFFS 2015:1) ska inträde begäras i den a-kassa inom den bransch gränsarbetaren har arbetat i det andra medlemslandet. Om personen

inte ansöker direkt kan ett avbrott i den pågående perioden uppkomma. Det är avbrottet i medlemskapet som är orsaken till att personen förlorar rätten till ersättning från inkomstbortfallsförsäkringen, inte att anmälan gjorts till fel a-kassa.

Det händer att gränsarbetaren ansöker om inträde i "fel" svensk a-kassa. Ofta vill man gå tillbaka till sin gamla a-kassa, men om man har arbetat i en annan bransch i utlandet är det inte möjligt att få inträde som gränsarbetare i den gamla a-kassan. Skickas inträdesansökan till fel a-kassa och den a-kassan hänvisar personen till en annan a-kassa, får den sökande inte ta med sig datumet för den ursprungliga inträdesansökan när inträde beviljas till den rätta a-kassan. Istället gäller ansökningsdatumet till den rätta a-kassan vilket kan få till följd att det uppstår ett glapp i försäkringsperioden. Detta kan i sin tur medföra att den sökande mister rätten till inkomstrelaterad ersättning och gränsarbetaren kan då enbart få ersättning enligt grundförsäkringen.

Hindret kan även uppkomma för personer som bor och arbetar i Sverige och måste byta arbetslöshetskassa med anledning av nytt arbete.

Vem påverkas

Gränspendlare bosatta i Sverige som nyligen blivit helt arbetslösa och söker arbetslöshetsersättning i Sverige. Även personer som bott och arbetat i Sverige kan drabbas av ett avbrott vid byte av medlemskap från en a-kassa till en annan ifall det uppstår ett uppehåll i medlemskapet.

Ekonomiska konsekvenser

Johan bor i Sverige och arbetar i Danmark, har en lön på 30 000 DKK i månaden och betalar varje månad in 443 DKK till sin danska a-kassa. Johan blir helt arbetslös och ska då anmäla sig till den svenska a-kassan. Tyvärr anmäler han sig till fel a-kassa i Sverige. När Johan anmäler sig till rätt a-kassa kommer han att kunna bli medlem. Om det har uppstått ett glapp i försäkringsperioden kommer Johan inte att få ersättning från inkomstbortfallsförsäkringen. Det betyder att Johan inte kan få den maximala a-kassa på 20 020 SEK som han är berättigad till utan endast en grundersättning på 8 030 SEK före och ca 6 200 SEK efter skatt. Han går således miste om 11 990 SEK per månad.

Förslag till lösning

Inför fyraveckorsregel för personer som ansöker om medlemskap i svensk a-kassa. Det betyder att man ger både den som ansöker om medlemskap och a-kassorna möjlighet att under dessa fyra veckor finna rätt a-kassa åt den arbetssökande utan att personen ifråga förlorar sitt sammanhängande

medlemskap och går miste om möjligheten att få en inkomstrelaterad arbetslöshetsersättning.

Gränshinderrådets arbete med frågan/ kommentarer från berörda regeringar

Arbetsmarknadsdepartementet, SE:

Det är avbrottet i försäkring-/medlemsvillkoret som, i sig, är orsaken till att personen förlorar rätten till ersättning, inte att anmälan i sig gjorts till fel a-kassa. Hindret har koppling till ett annat gränshinder "Krav på att omfattas av olika länders arbetslöshetsförsäkring utan avbrott för att inte riskera lägre arbetslöshetsersättning".

Att personer anmäler sig till fel a-kassa bör kunna avhjälpas genom att de får tillgång till både rätt och lättillgänglig information. Det pågår en intern översyn av arbetslöshetsförsäkringen vid Arbetsmarknadsdepartementet som omfattar frågeställningen som rör avbrott i medlemskapet och vissa andra frågor som tidigare utretts av den parlamentariska socialförsäkringsutredningen. Regeringen har även gett en utredare i uppdrag att analysera hur medlemskapet i svensk a-kassa och därigenom rätten till inkomstrelaterad arbetslöshetsersättning förhåller sig till unionsrätten (Svensk social trygghet i en internationell värld, dir 2014:109).

Läs mer i Gränshinderdatabasen, granshinder.norden.org, gränshinder nr: 14-150.

Rätt till tjänstledighet för politiskt uppdrag från arbete i annat nordiskt land

Den som bor i ett nordiskt land och arbetar i ett annat har inte rätt till tjänstledighet för politiska uppdrag i bosättningslandet. Detta kan vara ett hinder för att ta politiska uppdrag.

Ett prioriterat hinder av Annika Hahn-Englund, Sverige och Kim Andersen, Danmark.

Hindret ingår i avtalet från 2013 mellan den danska regeringen och samtliga partier i det danska Folketinget om att avlägsna gränshinder i Norden.

Nordiska ministerrådets sekretariat samt berörda ministerier har arbetat med detta gränshinder.

Prioriterat av Gränshinderrådet sedan 2014.

Bakgrund

I de nordiska länderna finns regler om att förtroendevalda har rätt att få tjänstledigt från arbetet för att fullgöra politiskt uppdrag som de har valts till. Denna rätt gäller endast om personen bor, arbetar och utför politiska uppdrag i samma land. En gränsarbetare som blir förtroendevald i sitt bosättningsland har således inte motsvarande rätt till tjänstledighet i sitt arbetsland för att utföra sitt politiska uppdrag i bosättningslandet.

Vem påverkas

Detta hinder berör främst de personer som har politiskt uppdrag inom den grupp som daglig- eller veckopendlar över en nationsgräns.

Hindret begränsar dessutom rätten till tjänstledighet för politiska uppdrag för de som daglig- eller veckopendlar över en nationsgräns vilket totalt är cirka 70 000 personer.

Förslag till lösning

En gränsarbetare som är förtroendevald i bosättningslandet skulle eventuellt, genom att de nationella reglerna skrivs om för att även gälla personer med arbete i landet och politiskt uppdrag i grannlandet

eller genom bilaterala avtal, ges rätt att få tjänstledighet för att fullgöra politiska uppdrag i bosättningslandet utifrån arbetslandets tjänstledighetsregler.

Gränshinderrådets arbete med frågan/ kommentarer från berörda regeringar

Finansdepartementet, SE:

Enligt överenskommelse på tjänstemannanivå har DK tagit fram ett första utkast till bilateralt avtal mellan SE och DK angående ömsesidigt erkännande av tjänstledighetsreglerna. Utkastet inkom till Finansdepartementet i Sverige den 14 juni 2016. För närvarande ses utkastet över inom Finansdepartementet.

Økonomi- og Indenrigsministeriet, Danmark:

Lovgrundlaget for at indgå bilaterale aftaler om grænsependleres ret til fravær ved varetagelse af lokalpolitiske hverv blev vedtaget af det danske Folketing i 2015. Danmark sendte i juni 2016 et udkast til aftale til Sverige til bemærkninger. Danmark afventer pt. en tilbagemelding fra Sverige.

Läs mer i Gränshinderdatabasen, granshinder.norden.org, gränshinder nr: 14-132.

Rätt till arbetslöshetsersättning efter arbeidsavklaringspenger från Norge

Den som ansöker om arbetslöshetsersättning i Sverige efter att ha arbetat i Norge kan gå miste om rätten till sådan ersättning eftersom de norska myndigheterna inte anger perioder med arbeidsavklaringspenger i ett särskilt intyg om arbetade och försäkrade perioder.

Ett prioriterat gränshinder av Svein Ludvigsen, Norge. Även prioriterat av MR-A. Hindret kan lösas av Arbeids- og Sosialdepartementet i Norge eller av Arbetsmarknadsdepartementet i Sverige.

Prioriterat av Gränshinderrådet sedan 2016.

Bakgrund

Den som har arbetat i ett annat EU- eller EES-land och blir arbetslös kan under vissa förutsättningar få arbetslöshetsersättning i bosättningslandet på grund av försäkrings- och anställningsperioder som har fullgjorts i det andra landet. Uppgifter om sådana perioder ska lämnas i intyg PD U1 som utfärdas av myndigheterna i arbetslandet.

AAP är en förmån som lämnas till den som har nedsett arbetsförmåga på grund av sjukdom och som söker arbete. Den som uppbär AAP omfattas av den norska socialförsäkringen (Trygden). Norska myndigheter anger dock inte perioder med s.k. arbeidsavklaringspenger (AAP) i intyg PD U1 eftersom sådana perioder inte ger rätt till arbetslöshetsersättning i Norge.

Eftersom perioder med AAP inte anges i intyg PD U1 kan de inte läggas till grund för rätt till arbetslöshetsersättning i Sverige. Detta kan leda till att personen i fråga inte får någon arbetslöshetsersättning. Detta gränshinder gäller inte för Finland.

Vem påverkas

Den som ansöker om arbetslöshetsersättning i Sverige efter att ha uppburit arbeidsavklaringspenger i Norge.

Förslag till lösning

För att lösa hindret krävs att svenska myndigheter kan beakta perioder med arbeidsavklaringspenger (AAP) när de bedömer rätten till arbetslöshetsersättning. Detta förutsätter antingen att norska myndigheter anger perioder med AAP i intyg PD U1 eller att svenska myndigheter beaktar perioderna som norska myndigheter lämnar information om på annat sätt.

Gränshinderrådets arbete med frågan/ kommentarer från berörda regeringar

Svein Ludvigsen, Norge:

Slik skriver Arbeids- og Sosialdepartementet 24.10.2016:

"Når det gjelder sak 14-034 om *Rätt till arbetslöshetsersättning efter period med eksempelvis arbeidsavklaringspenger från Norge*, forstår vi det sånn at Grensehinderrådet nå har mottatt forslag fra Grensetjenesten Norge-Sverige om at Arbeids- og velferdsetaten bør føre perioder med arbeidsavklaringspenger (AAP) på EU-blankett U002 eller U017.

Det er riktig som Grensetjenesten anfører at Arbeids- og velferdsg Direktoratet ikke fører perioder med arbeidsavklaringspenger (AAP) i attest PDU1, ettersom arbeidsavklaringspenger ikke gir rett til dagpenger i Norge. Det er kun opplysninger om inntekt og/ eller ytelser som gir opptjening til rett til dagpenger i

Norge som skal føres på attesten. Utbetalte arbeidsavklaringspenger gir ikke rett til norske dagpenger, og skal følgelig heller ikke føres på attest PDU1.

Svenske myndigheter har tidligere opplyst at de trenger informasjon om utbetalte arbeidsavklaringspenger fra Norge. Disse periodene blir derfor skrevet inn i et følgebrev til PDU1. Norske myndigheter har oppfattet at det ikke lenger skal være problemer knyttet til å få opplysninger om perioder med arbeidsavklaringspenger fra Norge, og at svenske myndigheter nå får de opplysningene de trenger fra Norge.

Vi har på bakgrunn av din henvendelse på nytt vært i dialog med Arbeids- og velferdsdirektoratet som opplyser at problemstillingen ble tatt opp i Nordisk kontaktgruppemøte (på dagpenge-området) i slutten av september i år. Sveriges representanter skal da ha vært enige i at det ikke er korrekt å oppgi denne informasjonen i PDU1, og at det er hensiktsmessig å gi denne informasjonen i et eget følgebrev. Sverige skulle gi tilbakemelding om dette til underliggende enheter/A-kasser. Vi anser dette grensehinderet for å være løst. Dersom Grensehinderrådet mener at grensehinder 14-034 fortsatt ikke er løst, trenger vi derfor en nærmere vurdering av hvilke forhold som gjør at dette fortsatt er å anse som et grensehinder."

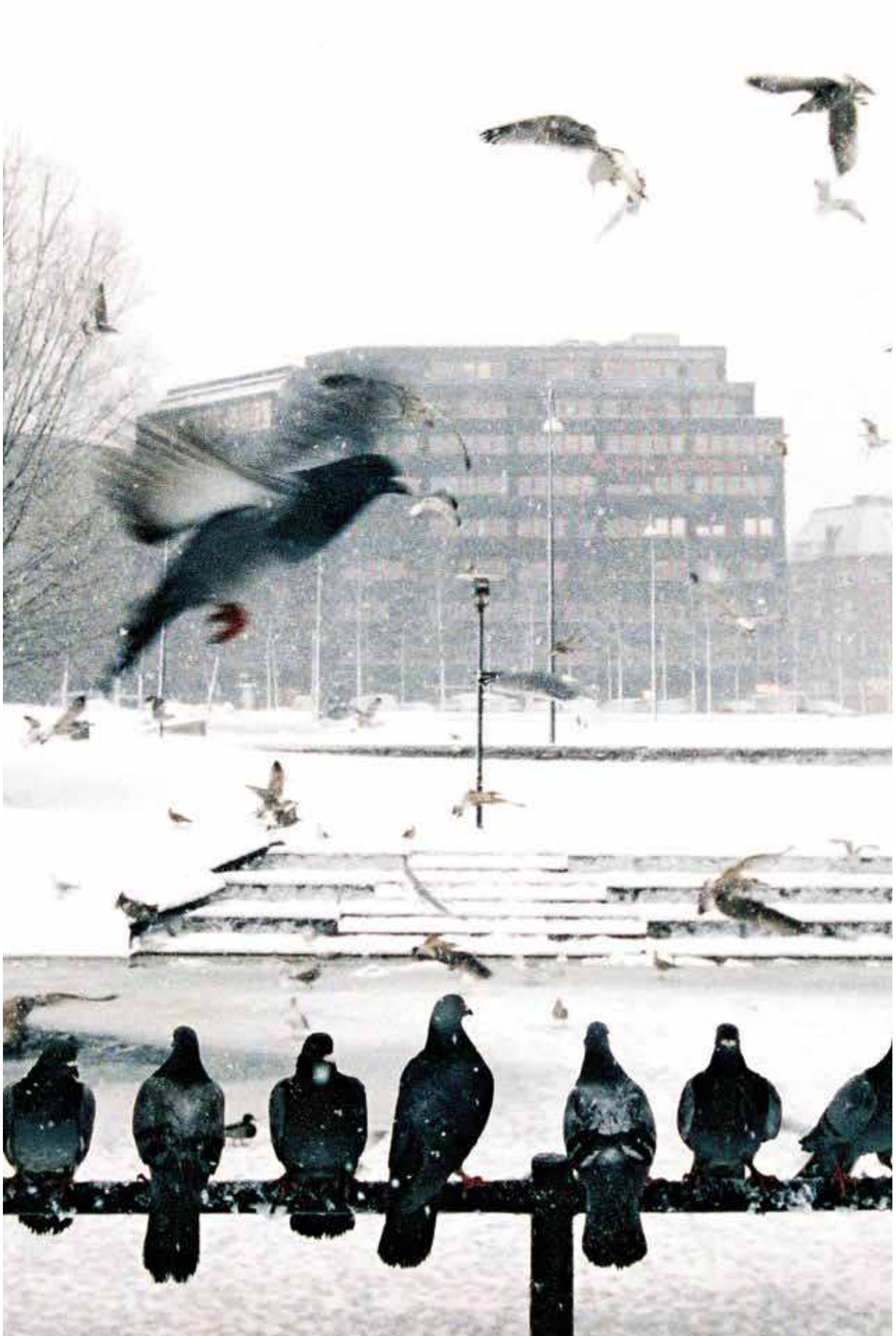
Ut fra den redegjørelse jeg har fått fra Arbeids- og sosialdepartementet forstår jeg at norske og svenske myndigheter nå er enige om at perioder med arbeidsavklaringspenger i Norge skal synliggjøres i et dokument som vedlegges PDU1, og at disse periodene dermed skal tas i betraktning av svenske myndigheter når de undersøker retten til dagpenger i Sverige.

Jeg anser at hinderet dermed er løst.

Arbetsmarknadsdepartementet, Sverige:

Sverige anser att gränshindret är löst vad avser den del som rör bilagan till PDU1. Problematiken kvarstår vad avser rätten till inkomstrelaterad arbetslöshetsersättning. Eftersom perioden som intygas inte kan tillgodoräknas som en försäkringsperiod i Sverige kan ersättning endast lämnas med grundbelopp.

Läs mer i Gränshinderdatabasen, granshinder.norden.org, gränshinder nr: 14-034.

Begränsade möjligheter för gränsarbetare att arbetspendla till Norge

Enligt norska regler har gränsarbetare som arbetar i Norge och bor i ett annat nordiskt land begränsade möjligheter att arbetspendla till Norge med utlandsregistrerad bil om de inte är gifta eller har minderåriga barn i bosättningslandet.

Ett prioriterat gränshinder av Svein Ludvigsen, Norge. Hindret kan lösas av Samferdselsdepartementet i Norge.

 Prioriterat av Gränshinderrådet sedan 2016.

Bakgrund

Enligt de norska reglerna har gränsarbetare olika möjligheter att arbetspendla till Norge med en utlandsregistrerad bil. För den som är gift och/eller har minderåriga barn under 18 år som är folkbokförda på samma adress finns inga begränsningar medan den som är sambo eller ensamstående kan arbetspendla i upp till 185 dagar per kalenderår. Detta gäller även ensamstående personer som har delad vårdnad om barn som inte är folkbokförda på samma adress. Vissa möjligheter till dispens finns dock.

Vem påverkas

Gränsarbetare som arbetspendlar till Norge med utlandsregistrerad bil och som är sambo eller ensamstående.

Förslag till lösning

Att de norska reglerna ändras så att den som är folkbokförd i Norge som gränsarbetare kan arbetspendla till Norge med utlandsregistrerat fordon under längre tid än 185 kalenderdagar per år. Rätten att köra utlandsregistrerat fordon i Norge skulle därmed följa reglerna för folkbokföring i Norge.

Gränshinderrådets arbete med frågan/kommentarer från berörda regeringar

Svein Ludvigsen, Norge:

Samferdselsdepartementet opplyser at hovedregelen er at avgiftene for et kjøretøy må betales når det tas inn i Norge, og det må registreres i norsk motorvognregister. Unntak er gitt i forskrift 20.07.91 nr 381 for midlertidig bruk av utenlandskregistrert bil i Norge. §3 åpner for unntak for personer som ikke ansees å ha fast oppholdssted i Norge, herunder pendlere. Forutsetningen er at pendleren ikke har familiemessig tilknytning til Norge og enten daglig pendler, eller har oppholdt seg i et annet land i minst 185 dager i løpet av 12 måneder.

Jeg mener saken ikke lar seg løse ut fra det regelverket som gjelder. Dersom kriteriene i gjeldende regelverk oppfylles vil hinderet ikke oppstå. Fra norsk side er det ikke aktuelt ensidig å endre dette regelverket.

Saken må avskrives.

Krav på att omfattas av olika länders arbetslöshetsförsäkring utan avbrott för att inte riskera lägre arbetslöshetsersättning

Arbetstagare som får glapp i medlemsperioden i svensk arbetslöshetskassa riskerar att inte få rätt till den inkomstrelaterade ersättningen utan enbart den lägre grundersättningen. Glapp kan bland annat uppstå när man börjar arbeta i ett annat land än Sverige eller när en gränsarbetare återvänder till Sverige och söker ersättning. Detta kan även uppstå för personer som enbart bor och arbetar i Sverige.

Ett prioriterat gränshinder av Annika Hahn Englund, Sverige. Även prioriterat av MR-A. Hindret kan lösas av Arbetsmarknadsdepartementet i Sverige.

Prioriterat av Gränshinderrådet sedan 2015.

Bakgrund

Sverige har en arbetslöshetsförsäkring som består av två delar. Den allmänna delen, grundförsäkringen, omfattar alla arbetstagare och egenföretagare. Den frivilliga delen, inkomstbortfallsförsäkringen, omfattar den som har varit medlem i en arbetslöshetskassa under minst tolv månader. För att få rätt till den inkomstrelaterade arbetslöshetsersättningen krävs enligt svensk praxis bland annat tolv månaders sammanhängande medlemskap i en svensk arbetslöshetskassa eller motsvarande försäkrad tid från arbete i ett annat nordiskt land. Den som får ett glapp i medlemsperioden riskerar att inte få rätt till den inkomstrelaterade ersättningen utan enbart den lägre grundersättningen.

För Sveriges del rör gränshindret personer som omfattas av inkomstbortfallsförsäkringen och som påbörjar arbete i ett annat land utan att i samband med detta bli arbetslöshetsförsäkrade där. Det kan

t.ex. ske vid arbete i Danmark där arbetslöshetsförsäkringen är frivillig. Om arbetstagaren inte ansluter sig direkt när arbetet i Danmark börjar riskerar han eller hon att få en bruten försäkringsperiod. Detta kan leda till att personen i fråga vid efterföljande prövning i Sverige endast kan beviljas ersättning från den svenska grundförsäkringen.

En bruten försäkringsperiod kan även uppstå om den som har arbetat i ett annat land inte direkt blir medlem i en svensk arbetslöshetskassa efter arbete i ett annat land eller ansöker om medlemskap i fel arbetslöshetskassa (se gränshindret Anmälan till fel A-kassa kan medföra förlorad rätt till ersättning, s. 22).

I de fall den så kallade femårsregeln i den nordiska konventionen om social trygghet är tillämplig kan en person beviljas återinträde i ett nordiskt lands arbetslöshetsförsäkring under förutsättning att

ansökan om medlemskap görs inom åtta veckor från det att personen lämnade ett annat nordiskt lands arbetslöshetsförsäkring. Risken för glapp vid återinträde i den svenska arbetslöshetsförsäkringen minskar därmed i de ärenden där den nordiska konventionen är tillämplig.

Gränshindret motsvaras av nr B12 i rapporten "Gränshinder i Norden på social- och arbetsmarknadsområdet" (Nord 2012:002).

Vem påverkas

Personer som inte upprätthåller en sammanhängande försäkringstid (medlemsperiod) när de börjar arbeta i annat land eller återvänder till Sverige.

Juridisk orsak

Svensk praxis kräver bland annat tolv månaders sammanhängande medlemskap i en svensk arbetslöshetskassa eller motsvarande försäkrad tid från arbete i ett annat nordiskt land.

Förslag till lösning

En nordisk expertgrupp har i rapport Nord 2012:002 slagit fast att det behövs ett förtydligande i lagstift-

ningen om att det krävs tolv månaders sammanhängande medlemskap i en arbetslöshetskassa för att få rätt till ersättning från inkomstbortfallsförsäkringen i Sverige. Ett eventuellt klargörande skulle kunna medföra att en period ska betraktas som obruten, även om en viss del av den de facto är oförsäkrad. Den danska arbetslöshetsförsäkringens så kallade åttaveckorsregel kan här vara till vägledning.

Gränshinderrådets arbete med frågan/ kommentarer från berörda regeringar

Arbetsmarknadsdepartementet, Sverige:

Det pågår en intern översyn av arbetslöshetsförsäkringen vid Arbetsmarknadsdepartementet som omfattar denna och vissa andra frågor som tidigare utretts av den parlamentariska socialförsäkringsutredningen. Regeringen har även gett en utredare i uppdrag att analysera hur medlemskapet i svensk a-kassa och därigenom rätten till inkomstrelaterad arbetslöshetsersättning förhåller sig till unionsrätten (Svensk social trygghet i en internationell värld, dir 2014:109).

Läs mer i Gränshinderdatabasen, granshinder.norden.org, gränshinder nr: 14-004.

Hinder på utbildningsområdet

EU:s mobilitetsprogram

Nationella regler försvårar för ungdomar som står långt från arbetsmarknaden att göra praktik och delta i utbildning i andra EU- och EES-länder.

Ett prioriterat gränshinder av Annika Hahn Englund, Sverige och Siv Fridleifsdóttir, Island.

Hindret hanteras av arbetsmarknadsdepartementen i de nordiska länderna. Kontakter har tagits med Arbetsförmedlingen och Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor i Sverige.

 Prioriterat av Gränshinderrådet sedan 2015.

Bakgrund

Några länder i Norden har svårt att använda EU:s mobilitetsprogram för icke-formellt och informellt lärande. EU-programmet Erasmus+ Ung och Aktiv, som erbjuder unga möjligheter till praktik (inklusive volontärarbete) och utbildning är ett sådant exempel.

I Sverige har Arbetsförmedlingen, Europeiska socialfondens råd (ESF-rådet) och Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor lyft fram att det finns behov av en förändring av rådande regelverk.

Det är främst unga som står långt från arbetsmarknaden som påverkas negativt av de nationella reglerna och hur de tillämpas. Ungdomars återinträde i utbildning eller arbete riskerar därmed att försvåras. Både Island och Sverige har identifierat problemet (i Sverige redovisas det i regeringens proposition 2013/14:191 Med fokus på unga – en politik för goda levnadsvillkor, makt och inflytande).

Vem påverkas

De unga människor i de nordiska länderna som står längst från arbetsmarknaden.

Gränshinderrådets arbete med frågan/kommentarer från berörda regeringar

Siv Fridleifsdóttir, Island:

Den islandske sosial- och bostadsminister, Eygló Harðardóttir, har förändrat reglerna slik at det ska vara möjligt att resa till annat europeiskt land med bibehållet arbetslöshetsersättning (atvinnuleysis-

bætur) under tre månader inom ramen för mobilitetsprogrammet. Reykjavíks kommun kommer att ha en försöksverksamhet slik at det ska vara möjligt att resa till annat europeiskt land med bibehållet socialbidrag (fjárhagsaðstoð sveitarfélags) under tre månader inom ramen för mobilitetsprogrammet, vilket sannolikt kommer att leda till att denna ordning införs både där och i andra kommuner, varmed hindret finner sin lösning.

Hindret anses dermed som löst fra Islands side.

Sverige:

Arbetsmarknadsdepartementet bedömer att den förordning som brukar omnämnas som huvudorsaken till att svenska ungdomar som är inskrivna på Arbetsförmedlingen undviker att använda sig av mobilitetsprogrammet i sig inte utgör ett hinder. Unga har möjlighet att lämna det arbetsmarknadspolitiska programmet Jobb- och utvecklingsgarantin och sedan återinträda i garantin om det finns intresse att t.ex. prova på volontärarbete utomlands. För att undvika otydligheter kring vilka regelverk som gäller bör berörda myndigheter tillhandahålla rätt och lättillgänglig information för respektive program. Arbetsmarknadsdepartementet kommer att fortsätta föra dialog med berörda myndigheter i frågan.

Läs mer i Gränshinderdatabasen, granshinder.norden.org, gränshinder nr: 15-006.

Erkännande av yrkeskvalifikationer

Många yrken i Norden är reglerade antingen från statligt håll, exempelvis i lag eller genom branschspecifika föreskrifter. Eftersom kraven skiljer sig mellan de nordiska länderna uppstår det hinder för arbetstagarnas fria rörlighet.

Ett prioriterat gränshinder av Dagfinn Høybråten, Nordiska ministerrådet och Risto E.J. Penttilä, Finland. Även prioriterat av MR-U.

Detta är ett av de 15 gränshinder som prioriterades av arbetsmarknadens parter i Norden vid näringslivskonferensen på Børsen i Köpenhamn den 30 april 2015.

Arbetet med hindret kräver koordinering mellan de nordiska arbetsmarknads- och utbildningsministerierna.

 [Prioriterat av Gränshinderrådet sedan 2014.](#)

Bakgrund

Nordiska ministerrådet har som en del av programmet Hållbar nordisk välfärd låtit konsultföretaget DAMVAD göra analysen "Lovregulerade erhverv og velfærdsprofessioner". Det är en rapport som bland annat kartlägger alla statligt reglerade yrken i Norden. Resultaten visar att antalet reglerade yrken varierar stort mellan de nordiska länderna; Island med 171 statligt lagreglerade yrken har flest, Norge har 165 och Danmark 162. Sverige har 91 och Finland 74. Analysen visar också att de yrken som är statligt reglerade ger färre gränshinder än de som är branschspecifikt reglerade.

Arbetet med gränshindret är nära kopplat till implementeringen av EU:s nya yrkeskvalifikationsdirektiv. Det är dock svårt att hitta en slutlig lösning på gränshindret eftersom problematiken rör flertalet branscher och många länder.

Gränshinderrådet har därför valt en mer långsiktig strategi och fokuserar sitt arbete på att underlätta en samnordisk implementering av direktivet. På sikt kommer en ökad koordinering av implementeringen

av direktivet förhoppningsvis att bidra till ett minskat antal problem på grund av skillnader i kvalifikations- och utbildningskrav.

De tjänstemän som arbetar med implementeringen träffades i februari 2015, där de nationella koordinatörerna för direktivet deltog. Nätverket samlades på nytt i juni och oktober 2015.

Förslag till lösning

Underlätta erfarenhetsutbyte under genomförandefasen av EU:s yrkeskvalifikationsdirektiv.

Gränshinderrådets arbete med frågan/kommentarer från berörda regeringar

Dagfinn Høybråten, Nordiska ministerrådet:

Detta är ett av de gränshinder som prioriteras i den dialog med arbetsmarknadens parter och näringslivsorganisationer om gränshinder som påverkar mobilitet och tillväxt i Norden som inleddes under året. Detta hinder kommer att behandlas vid nationella lösningsinriktade dialogmöten under 2017. Se s. 97 om Dialogen med arbetsmarknadens parter.

Risto E.J. Penttilä, Finland:

De flesta problemen har lokaliserats till den branschvisa regleringen. Speciellt aktuell har Norges bestämmelser inom elbranschen varit. Efter brevväxling mellan ministerierna i Finland och Norge har man från norsk sida avskaffat kravet på praktik i Norge för i Finland utbildade elektriker. Detta är ett framsteg men fortfarande kvarstår många problem då Norge har 14 olika yrkesbeteckningar inom branschen. För finländarna är det oftast oklart vilken beteckning deras utbildning motsvarar.

Läs mer i gränshinderdatabasen,
granshinder.norden.org, gränshinder nr: 14-122.

Vuxenutbildningsstöd till löntagare som blir studieledig

Gränsarbetare som bor i Finland, men som har arbetat en kort period utomlands under de senaste åtta åren innan hon eller han lämnar in en ansökan om vuxenutbildningsstöd i Finland, är inte berättigad till stödet.

Ett gränshinder prioriterat av Risto E.J. Penttilä, Finland.
Hindret kan lösas av Social- och hälsovårdsministeriet i Finland.

 Prioriterat av Gränshinderrådet sedan 2014.

Bakgrund

Det grundläggande kravet för att en person bosatt i Finland ska vara berättigad till finskt vuxenutbildningsstöd är att hon eller han varit pensionsförsäkrad i en oavbruten period om åtta år i Finland. Det kravet är uppfyllt om personen har en arbetshistoria som sträcker sig minst åtta år bakåt, där det senaste arbetsförhållandet ska ha varat i minst ett år och omfatta minst 18 timmars arbete per vecka. I sådana fall har personen rätt till vuxenutbildningsstöd om hon eller han vill studera i minst två månader och inte får annat stöd för sina studier.

En finsk arbetstagare som bor i Finland, men som jobbat utomlands under de senaste åtta åren, tappar dock sin rätt till finskt vuxenutbildningsstöd. Orsaken är att arbete utanför Finlands gränser gör att personen blir pensionsförsäkrad i sitt arbetsland. Det innebär att det blir ett avbrott i personens tid som pensionsförsäkrad i Finland, vilket innebär att personen mister rätten till vuxenutbildningsstöd. Således har en gränsarbetare inte samma ekonomiska förutsättningar för vidareutbildning som en arbetstagare som enbart jobbat i Finland.

Vem påverkas

Detta hinder påverkar potentiellt alla medborgare som bor i Finland, men som arbetat utomlands under de senaste åtta åren.

Ekonomiska konsekvenser

En person som beviljas vuxenutbildningsstöd får i snitt 7 369 EUR (2013).

Omkring 1 900 personer per år får avslag på deras ansökan om vuxenutbildningsstöd. Det finns dock inga siffror på hur många avslag som beror på att av kravet på en oavbruten pensionsförsäkringsperiod om åtta år i Finland inte är uppfyllt. Om antagandet är, att det är grunden till 10 % av avslagen, innebär det att 190 personer inte ges vuxenutbildningsstöd. Genom att inte betala ut vuxenutbildningsstöd åt dessa 1 900 personer sparar finska staten således cirka 1,4 miljoner EUR per år. Närmare beräkningar finns nedan.

Förslag till lösning

Istället för de förutsättningar som nämns ovan kunde utgångspunkten vara att den som söker vuxenutbildningsstöd ska uppfylla de så kallade arbetsvillkoren för löntagare. Personen skulle i så fall beviljas stöd om hon eller han har förvärvsarbetat i 26 veckor under de 28 senaste månaderna (granskningsperiod), arbetat minst 18 timmar i veckan och haft en på lön minst 1 154 EUR permånad.

Gränshinderrådets arbete med frågor/ kommentarer från berörda regeringar

Risto E.J. Penttilä, Finland:

Riksdagen i Finland behandlar under hösten 2016 en lagändring som när den godkänns innebär att arbete i EU/EES-länder jämföras med arbete i Finland. Studier utomlands tillgodoses emellertid endast om de godkänns som en del av utbildning eller examen vid finländsk läroanstalt.

Läs mer i Gränshinderdatabasen, granshinder.norden.org, gränshinder nr: 14-158.

Beräkningar

Finska Utbildningsstyrelsen har levererat uppgifter om beviljade vuxenutbildningsstöd – både antal personer och utbetalda belopp, samt dessutom uppgifter om hur många personer som har fått sin ansökan avslagen.

Det saknas information om hur många ansökningar som har avslagits på grund av att den som ansökte inte hade varit pensionsförsäkrad i åtta år. Därför är 10 % enbart ett exempel.

Antal personer som beviljats vuxenutbildningsstöd 2013	15 362 personer
Totala utbetalningar av vuxenutbildningsstöd 2013	113 200 000 EUR
Beviljat belopp per person	7 369 EUR

Antal personer som får avslag på sin ansökan om vuxenutbildningsstöd	1 900 personer
Antagande: 10 % av avslagen beror på att kravet om en obruten pensionsförsäkringsperiod inte är uppfyllt	
Antal personer som drabbas av gränshindret	190 personer

Totalkostnad för att lösa hindret (beviljat belopp x antal drabbade) 1 400 078 EUR

Godkännande av grönländska utbildningar

För den som tar en examen på Grönland och senare vill arbeta i ett annat nordiskt land, finns det en risk att utbildningen inte godkänds i övriga nordiska länder och därför inte kan användas till något.

Ett prioriterat gränshinder av Jørgen S. Søndergaard, Grönland.
Hindret kan lösas av departementet för utbildning, kultur, forskning och kyrka, Grönland.

 [Prioriterat av Gränshinderrådet sedan 2014.](#)

Bakgrund

För ett antal utbildningar krävs certifiering/legitimering för att få arbeta inom det yrke som utbildningen omfattar, så kallade reglerade yrken. Det gäller till exempel för vårdpersonal inom social och hälsa.

Det kan uppstå problem med att få anställning i ett annat nordiskt land, om det andra landet inte godkänner utbildningen. Det pågår redan ett arbete i nordisk regi kring detta hinder, där ambitionen är att få länderna att samarbeta kring implementeringen av det nya yrkeskvalifikationsdirektivet. Det har inspirerat till att även se på hindret ur ett grönländskt perspektiv.

För samhället blir det en vinst då utbildade personer arbetar i andra länder under en period för att få ny erfarenhet och nya kvalifikationer som de kan ta med sig tillbaka. Men hindret kan också redan vid valet av att utbilda sig på Grönland eller i ett annat land, bidra till att påverka personer att studera utomlands, om utbildningen i hemlandet inte ger samma möjligheter.

Vem påverkas

Departementet og de grønlandske huse er ikke bekendt med borgere som har oplevet problemet.

På Ilisimatusarfik (Grønlands Universitet) har man kendskab til to, som er blevet gymnasielærere med en af deres uddannelser.

Universitetet har gjort opmærksom på at grønlandske uddannelser ikke akkrediteres, og at det i princippet kan give studerende problemer, når de med en grønlandsk bachelor vil søge optagelse på et universitet i et andet land.

Det ikke muligt at anvende en grønlandsk politiuddannelse i Danmark, til trods for at det er det danske politi, som opererer i Grønland.

Der kan være andre uddannelser, hvor det også gælder.

Förslag till lösning

Det finns en utredning av danska DAMVAD avseende yrkescertifiering/-legitimation i nordisk regi. Denna utredning följs av departementet för utbildning, kultur, kyrka och jämställdhet.

Det bör samtidigt inledas en intern utredning på Grönland, i syfte att bedöma om grönländska utbildningar godkänns i övriga nordiska länderna.

Gränshinderrådets arbete med frågan/ kommentarer från berörda regeringar

Departementet for Uddannelse, Kultur, Forskning og Kirke, Grønland:

1) Departementet har i sit lovprogram planlagt at fremlægge et forslag til en ny Inatsisartutlov om videregående uddannelser på EM 2017. I dette arbejder indgår sikring af kvalitet i uddannelserne som et væsentligt element. Der påregnes i denne forbindelse at blive taget stilling til spørgsmål om institutions og/eller uddannelsesakkreditering.

2) MR-U underskrev i forbindelse med deres møde d. 2/11 en revideret version af den såkaldte Reykjavik-deklaration. Reykjavik-deklarationen, der blev vedtaget i 2004 og har været gældende for alle de nordiske lande, Færøerne, Grønland og Åland, omhandler gensidig anerkendelse af de videregående uddannelser og samarbejde om validering af erhvervserfaring og anden uddannelse end videregående uddannelse. Den reviderede deklaration sikrer fortsat gensidig anerkendelse af videregående uddannelser

og sikrer samtidig, at de nordiske lande samarbejder for at tilrettelægge systemer for automatisk anerkendelse af sammenlignelige kvalifikationer inden for videregående uddannelser i Norden i overensstemmelse med målene for det europæiske område for videregående uddannelser. Herudover pålægger den landene at fortsætte med at styrke administrativt og metodisk samarbejde om validering af kvalifikationer fra nordiske og andre lande, og at nationale organer kontinuerligt vurderer på hvilken måde deklarationen gennemføres og tilrettelægges, hvortil kortlægningen af udviklingen kræver særlig opmærksomhed og aktivt engagement fra berørte aktører i dette arbejde.

Sagen kan herefter betragtes som endeligt afsluttet med et positivt resultat.

Läs mer i Gränshinderdatabasen, granshinder.norden.org, gränshinder nr: 15-001.

Hinder på social- och hälsoområdet

Sjukersättning för patientresa mellan Norge och Finland/Sverige

En gränspendlare med bosättning i Finland eller Sverige med arbete i Norge är socialförsäkrad och skattepliktig i Norge. Han eller hon får inte ersättning för sina patientresor/behandlingsresor från hemmet i Finland/Sverige till sjukhuset Norge till skillnad från sina arbetskollegor med bosättning och arbete i Norge.

Ett prioriterat gränshinder av Svein Ludvigsen, Norge och Risto E.J. Penttilä, Finland. Hindret kan lösas av Helse- och omsorgsdepartementet, Norge.

Prioriterat av Gränshinderrådet sedan 2014.

Bakgrund

Huvudregeln är att gränsgångare ska täckas av sjukförsäkringen i sitt arbetsland. Om en finsk medborgare som är bosatt i Finland arbetar i Norge, omfattas hon eller han av det norska sjukförsäkringssystemet och ska därmed vända sig till norska hälsovårdscentraler eller sjukhus. Problemen uppstår då sådana gränsgångare hänvisas vidare till vidare utredning eller behandling vid en annan hälsovårdscentral eller sjukhus i Norge. Då betalar inte norska Pasientreiser (en myndighet under Helseøkonomiforvaltningen) ut ersättning för de resekostnader som gränsgångaren ådragit sig i samband med behandlingen.

Orsaken är att Pasientreiser kräver att alla behandlingsresor ska påbörjas och avslutas vid arbetsplatsen. För en person som är 100 % sjukskriven kan det dock vara mycket svårt eller omöjligt att ta sig till arbetsplatsen från sitt hem på den finska sidan. Det innebär att personen själv måste betala kostnaderna för bil- och flygresor till behandlingsorten. För gränsgångare som bor och arbetar i norra Finland/Norge kan det då bli fråga om stora summor. Personen kan också ha svårt att ta sig till behandling/rehabilitering i sitt bosättningsland (Finland) eftersom Pasientreiser/Helseøkonomiforvaltningen inte betalar resor inom Finland.

Motsvarande gäller för en gränspendlare som är bosatt i Sverige och arbetar i Norge.

Vem påverkas

Detta hinder påverkar samtliga medborgare som arbetar i Norge och bor i Finland eller Sverige, cirka 32 300 pendlare.

Ekonomiska konsekvenser

Den totala resekostnaden är beräknad till 462 EUR för en finsk pendlare som är bosatt i Utsjoki, arbetar i Kirkenes och har behov av specialistvård i Oslo. Den motsvarande siffran för en person som pendlar från Stockholm till Oslo är 153 EUR. Uppskattningsvis berörs cirka 210 gränspendlare från Finland och Sverige av hindret. Norska staten sparar i sin tur cirka 77 000 EUR på att inte lösa hindret. Närmare beräkningar finns nedan.

Förslag till lösning

Gränsgångare/nordiska arbetstagare får ersättning för reseutgifter i sitt hemland i förbindelse med läkarbesök och behandling enligt samma regler som norska och utländska arbetstagare bosatta i Norge.

Gränshinderrådets arbete med frågan/kommentarer från berörda regeringar

Risto E.J. Penttilä, Finland:

Norge har den 1 oktober 2016 infört ett nytt regelverk utan att detta medför några ändringar i tidigare praxis. Regelverket slår entydigt fast att en patient inte har rätt till att få ersättning för reseutgifter

Antal pendlare från Finland till Norge (2013)	4 124 personer
Kostnad för en finsk pendlare som bor i Utsjoki och i Oslo behöver specialistvård	
- Transport från Utsjoki till Kirkenes flygfält	43 EUR
- Parkering vid Kirkenes flygfält	8 EUR
- Flyg tur/retur till Oslo	270 EUR
- Hotell i Oslo	100 EUR
- Transport tur/retur Oslo-Gardermoen	41 EUR
Total resekostnad för en person som drabbas av gränshindret	462 EUR

Antal pendlare från Sverige till Norge (2009)	28 441 personer
Kostnad för en finsk pendlare som bor i Stockholm och i Oslo behöver specialistvård	
- Transport tur/retur från Arlanda flygfält till Stockholm	43 EUR
- Flyg tur/retur till Oslo	69 EUR
- Transport tur/retur Oslo-Gardermoen	41 EUR
Total resekostnad för en person som drabbas av gränshindret	153 EUR

	Finland	Sverige
Antal gränspendlare till Norge	4 124 Personer	28 141 personer
Andel av totala arbetsstyrkan som varit sjukanmäld mer än 28 dagar i sträck	1,70 %	2,80 %
Antal gränspendlare som varit sjukanmälda mer än 28 dagar i sträck	71 personer	786 personer
Antagande: en fjärdedel av de som varit sjukanmälda i mer än 28 dagar i sträck har behov av specialistvård	18 personer	196 personer
Antagande: dessa personer har behov av specialistvård två gånger under sjukdomsperioden		
Total resekostnad för en finsk gränspendlare (462 EUR x 2)		924 EUR
Total resekostnad för en svensk gränspendlare (153 EUR x 2)		306 EUR
Besparing för den norska staten för finska respektive svenska pendlare	16 632 EUR	59 976 EUR
Total besparing för den norska staten		76 608 EUR

Källor: Antal pendlare, Nordisk Pendlingskarta 2012 (från SE till NO) och norska Skatteetaten 2014 (från FI till NO). Hotell i Oslo, pris för trestjärnigt hotell i Oslo på Booking.com. Flygresor, SAS och Norwegian, priser för december 2014. Parkering Kirkenes Lufthavn, avinor.no. Bränslekostnader: Det antas att bilen kör 15 km/l och att bensinen kostar 1,449 EUR per liter. Valutakurs: Norges Bank, Riksbanken samt Nationalbanken.

till eller från utlandet. Flera försök att överklaga enskilda beslut har icke lett till resultat.

Svein Ludvigsen, Norge:

Saken synes ikke å kunne løses ensidig fra norsk side. Skal problemet kunne løses må det oppnås resiprositet. Jeg avventer svar fra Finlands og Sveriges

representanter som gjør undersøkelser i sine respektive land om der er interesse for en gjensidige avtaler. Fra norsk side er anbefalingen å avskrive saken som uløselig med mindre alle land er enig om resiprositet.

Läs mer i gränshinderdatabasen, granshinder.norden.org, gränshinder nr: 14-16.

Finska fyramånadersregeln

Finland införde inför utvidgningen av EU år 2004 regler om bosättningsbaserade förmåner som innebär att personer som inte är bosatta i Finland och vars arbetsförhållande inte är minst fyra månader långt, inte heller är försäkrade för vissa socialförsäkringsförmåner som de annars hade varit försäkrade för genom sin bosättning i Finland.

Ett prioriterat gränshinder av Risto E.J. Penttilä, Finland. Även prioriterat av MR-S. Hindret kan lösas av finska Social- och hälsovårdsministeriet.

Prioriterat av Gränshinderrådet sedan 2014.

Bakgrund

När en person flyttar till Finland avgör Folkpensionsanstalten (FPA) om han eller hon ska omfattas av den finska bosättningsbaserade sociala tryggheten som FPA har hand om. Tryggheten omfattar följande förmåner: folkpension, barnbidrag, moderskapsunderstöd, bostadsbidrag, bostadsbidrag för pensions-tagare, handikappförmåner, frontmannapension, garantipension och underhållsstöd. Även rätt till förmåner enligt sjukförsäkringslagen och lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner grundar sig på bosättning.

Om en person som kommer till Finland inte uppfyller villkoren för stadigvarande bosättning i Finland grundar sig rätten till FPA:s förmåner istället på arbete. Personer som omfattas av förordningarna 883/2004 och 1408/71 kan bli försäkrade och få rätt till FPA:s förmåner på basis av arbete om de under fyra månader arbetar minst 18 timmar i veckan och har en lön som motsvarar minst den lön som ska betalas enligt branschens kollektivavtal. Om det inte finns något kollektivavtal inom den aktuella branschen, ska lönen för arbetet vara minst 1 154 EUR i månaden (2014) vid heltidsarbete. Detta krav brukar kallas fyramånadersregeln.

Personen är visserligen försäkrad för arbetspension, arbetsskada och olycksfallsförsäkring och har rätt till offentlig hälsovård i Finland, men har inte rätt till exempelvis barnbidrag eller sjukförsäkring (sjukdagpenning, föräldrapenning).

Fyramånadersregeln drabbar i hög grad nordiska säsongarbetare inom turistnäringen i norra Finland.

Vem påverkas

Enligt SOLMU IV-rapporten från finska social- och hälsovårdsministeriet rör gränshindret cirka 1 500 personer. Säsongarbetare är den persongrupp som är påverkas mest av gränshindret. Utbetalningarna av sociala trygghetsförmåner till en arbetstagare är beräknade till 1 307 EUR per år, och 27 078 EUR per år för en familj på fyra personer.

Ekonomiska konsekvenser

Utbetalningarna av de sociala trygghetsförmånerna som är aktuella i detta fall uppgår till 1 307 EUR per år. En arbetstagare som jobbar i Finland i endast tre månader, och således drabbas av fyramånadersregeln, går miste om förmåner till ett värde av 327 EUR, dvs. en fjärdedel av totalbeloppet på 1 307 EUR. Eftersom hindret antas beröra 1 500 personer, så sparar den finska staten omkring 490 500 EUR per år på att behålla fyramånadersregeln.

Förslag till lösning

Istället för fyramånadersregeln görs utbetalningen av sociala trygghetsförmåner baserat på en liknande regel för arbetsvillkor som finns i lagen om utkomstskydd för arbetslösa. Rätten till socialförsäkringsförmåner skulle i så fall träda in då personen arbetat minst 18 timmar per vecka och har en lön som motsvarar minimilönen enligt gällande kollektivavtal eller 1 154 EUR per månad om det inte finns något kollektivavtal. Alternativt kunde fyramånadersregeln göras om till en enmånadsregel.

Gränshinderrådets arbete med frågan/ kommentarer från berörda regeringar

Risto E.J. Penttilä, FI:

Frågan hänger samman med en större genomgång av lagstiftningen i Finland i samband med ett av den nuvarande regeringens spetsprojekt. Siktet är inställt

på en reform som skall träda i kraft från början av år 2019. Regeringen avser att avge lagförslag till riksdagen hösten 2018. Det är ännu oklart om fyramånadersregeln slopas eller tiden förkortas.

Läs mer i Gränshinderdatabasen, granshinder.norden.org, gränshinder nr: 14-008.

Beräkningar

Antagandet är att de 1 500 som här nämns, är personer som under ett år har arbetat i Finland under maximalt fyra månader. Beräkningarna är gjorda utifrån antagandet att den genomsnittliga anställningstiden är tre månader.

Ökade utbetalningar av sociala trygghetsförmåner

Värdering av antalet berörda personer

1 500 personer

Sociala trygghetsförmåner till en arbetstagarare under tre månader

327 EUR

Maximal merkostnad

490 500 EUR

Flytt för institutionaliserade personer

Enligt den nordiska konventionen om socialt bistånd och sociala tjänster ska de ansvariga myndigheterna samarbeta för att göra det möjligt för äldre eller institutionaliserade personer att flytta till det land där de har starkast personlig anknytning. Detta fungerar inte i praktiken på grund av oklarheter kring betalning och ansvar.

Ett prioriterat gränshinder av Kim Andersen, Danmark. Även prioriterat av MR-S.

Hindret ingår i avtalet från 2013 mellan den danska regeringen och samtliga partier i det danska Folketinget om att avlägsna gränshinder i Norden.

Hindret kan lösas av socialministerierna och handläggande myndigheter i de nordiska länderna.

Prioriterat av Gränshinderrådet sedan 2014.

Bakgrund

Möjligheten för personer som behöver långvarig vård och behandling att flytta från ett nordiskt land till ett annat grundar sig på artikel 9 i den nordiska konventionen om socialt bistånd och sociala tjänster från 1994.

I alla nordiska länder är det kommunerna som är ansvariga för denna vård.

Konventionen ger kommunen befogenhet och skyldighet att medverka till flyttningen till ett annat nordiskt land och eventuellt träffa överenskommelse om fördelning av kostnaderna för vård och behandling i de båda länderna. Det finns dock inga sådana direkta regler gällande fördelningen av kostnaderna. I praktiken uppstår därför problem för den enskilde eftersom de ansvariga myndigheterna i ut- och inflyttningsländerna är osäkra på vem som ska stå för flytt- och vårdkostnader.

Vem påverkas

Hindret påverkar antagligen inte så många, men det har stora konsekvenser för enskilda personer som drabbas.

Förslag till lösning

Länderna arbetar för att revisionen av den Nordiska konventionen om socialt bistånd och sociala tjänster ska innehålla tydliga regler om ansvarsfördelning och eventuell fördelning av kostnader mellan ländernas myndigheter.

Samtidigt bör man utveckla ett bättre informationssystem mellan kommunerna i de nordiska länderna som medför att kommunerna känner till artikel 9 i den nordiska konventionen.

Gränshinderrådets arbete med frågan/ kommentarer från berörda regeringar

Børne- og Socialministeriet, Danmark:

På baggrund af en analyse af Den Nordiske Konvention om Social Bistand og Sociale Tjenester, hvor Bistandskonventionens bestemmelser ses i sammenhæng med EU og international ret samt de nordiske landes nationale lovgivning, pågår nu en revision af Bistandskonventionen med henblik på at gøre den tidssvarende og i overensstemmelse med anden gældende ret.

Läs mer i gränshinderdatabasen, granshinder.norden.org, gränshinder nr: 14-104.

Olika krav på märkning av läkemedel och språk för bipacksedel

De olika krav som ställs på märkning av läkemedel i de nordiska länderna och att bipacksedeln ska vara på landets eget språk kan leda till ett mindre utbud av läkemedel på den nordiska marknaden. Dessa krav utgör handelshinder som särskilt drabbar små marknader som den isländska.

Hindret är prioriterat av Siv Fridleifsdottir, Island och Marjun Magnussen, Färöarna.

Detta är ett av de 15 gränshinder som prioriterades av arbetsmarknadens parter i Norden vid näringslivskonferensen på Børsen i Köpenhamn den 30 april 2015.

Prioriterat av Gränshinderrådet sedan 2016.

Beskrivning av hindret

Även om de flesta krav som ställs på märkning av läkemedel inom Norden har harmoniserats återstår ändå olika nationella krav gällande t.ex. den röda triangel som vissa länder har valt att ange på förpackningen. Länderna har också olika krav på språket för den bipacksedel som ligger i förpackningen.

Därtill har de nordiska länderna olika krav gällande de frister inom vilka ändringar av förpackningspåskrift och bipacksedel ska genomföras/implementeras i produktionspartierna och lanseras på marknaden.

Dessa olikheter i förutsättningarna mellan de nordiska länderna utgör handelshinder. De drabbar särskilt små marknader som den isländska. Full harmonisering av dessa krav skulle underlätta för de nordiska länderna att göra gemensamma inköp av läkemedel.

Vem påverkas

Brukare av läkemedel i Norden och läkemedelsindustrin.

Förslag till lösning

Med gemensamma regler om märkning av läkemedel i Norden blir de krav som ställs på märkning av läkemedel helt harmoniserade och inga nationella särregler återstår.

För att reducera tiden vid godkännande av ändringar av förpackningspåskrifter och bipacksedlar kunde de nordiska länderna tillämpa samma tidsfrister. Detta kunde genomföras vid ett nära samarbete mellan de nordiska läkemedelsmyndigheterna och innehavare av godkännande för försäljning av läkemedel i de nordiska länderna.

För att underlätta de krav som ställs på att information som bipacksedeln lämnas på landets eget språk kunde de nordiska länderna gemensamt driva ett förslag om att ändra EU-reglerna så att det blir möjligt för apotek som lämnar ut medicinen att skriva ut bipacksedeln på det språk som patienten förstår. Aktuella bipacksedlar kunde finnas tillgängliga på de nationella läkemedelsmyndigheternas hemsidor på Internet. De farmaceutiska grossisterna skulle därmed inte behöva bryta upp förpackningarna

och lägga i nationella bipacksedlar innan de distribueras till apoteken, vilket är praxis på en del av den isländska marknaden. En sådan ordning skulle göra det möjligt för apoteken att lämna information på det språk som konsumenten önskar och förstår. Det skulle också göra det lättare för de nordiska länderna att göra gemensamma upphandlingar av läkemedel och därmed uppnå lägre priser.

Gränshinderrådets arbete med frågan/ kommentarer från berörda regeringar

Siv Friðleifsdóttir, Island:

Hindringen och lösningen har blivit introducerat till den isländske helseminister, Kristján Þór Júlíusson og Einar Magnússon (Lyfjamálastjóri), Islands representant i arbetsgrupp under EK-S som utarbetar en rapport till EK-S/MR-S som har till formål: "Formålet med arbetsgruppens arbejde er at kortlægge de nordiske landes erfaringer på lægemiddelområdet med henblik på at undersøge mulighederne for et eventuelt øget fremtidigt samarbejde."

Siv Friðleifsdóttir, medlem av GR og Einar Magnússon, Islands representant i arbetsgruppen, har foreslått at arbetsgruppen anbefaler EK-S/MR-S å ta hindringen opp som en viktig del av det samarbeidet som nå skal vitaliseres på lægemiddelområdet. Hindringen har blitt introdusert hos The Nordic Package Group.

Islands medlemmer i EK-S, Bolli Þór Bollason og Guðrún Sigurjónsdóttir, har introdusert hindringen på EK-S møte i Kjøbenhavn 4. okt. 2016.

Hindringen har på denne måten vært introdusert hos viktige instanser i systemet i det håp at man på politisk nivå beslutter å løse den.

Marjun Magnussen, Færøarna:

For Færøernes vedkommende er apotek og godkendelse af medicin overtaget sagsområde og er reguleret ved lov, og det færøske apoteksværk har fået EU-godkendelse til produktion (GMP-godkendelse) af medicin.

Uanset at der i forhold til pakning opleves der ikke større grænsehindringer, formentlig fordi den nationale produktion er lille (niche) og indlægsedler forefindes på dansk for anden medicin, vil en løsning for sprogkravet være at foretrække.

Gränshinderrådets arbete med frågan:

I januari 2017 skickade Gränshinderrådet ett brev till ordföranden för MR-S och Nordiska ministerrådets generalsekreterare för att påtala vikten av att ministerrådet inleder ett samarbete om frågan om märkning av läkemedel och språket på bipacksedlar för att undanröja detta gränshinder. Gränshinderrådet kommer att fortsätta att följa hur frågan utvecklas under 2017.

Man kan inte få närståendepenning om inte både vårdare och den sjuke är försäkrade i Sverige

Hindret prioriteras av Annika Hahn Englund, Sverige och Gunnar Westerholm, Åland.

Den som arbetar i Sverige kan inte få svensk närståendepenning för att vårda en svårt sjuk närstående som inte bor i Sverige.

 Prioriterat av Gränshinderrådet sedan 2016.

Bakgrund

Närståendepenning är en ersättning som lämnas till den som vårdar en närstående som har en sjukdom som är ett påtagligt hot mot dennes liv. Enligt svenska regler kan närståendepenning endast lämnas när både vårdaren och den sjuke är försäkrade i Sverige. Detta innebär att den som arbetar i Sverige inte kan erhålla närståendepenning för att vårda en sjuk anhörig som är försäkrad i ett annat land än i Sverige.

Vem påverkas

Arbetstagare i Sverige som vill vårda en svårt sjuk närstående som är försäkrad i ett annat nordiskt land.

Förslag till lösning

Att Sverige släpper på kravet att den som vårdas av en nära anhörig måste vara försäkrad i Sverige för att vårdaren ska kunna erhålla närståendepenning.

Gränshinderrådets arbete med frågan/kommentarer från berörda regeringar

Sveriges regering:

En särskild utredare har för närvarande i uppdrag att göra en översyn av försäkringsvillkoren i de svenska sociala trygghetssystemen och deras tillämpning utifrån en internationell kontext. I översynen av denna fråga är det lämpligt att beakta slutbetänkandet från denna utredning innan eventuella åtgärder vidtas.

Ålands landskapsregering:

Genom att sjöfarten är stor arbetsgivare kan många ålänningar drabbas av hindret då en sjöanställd på svenskflaggat fartyg och deras närstående och möjliga vårdare är socialförsäkrade i olika länder. Ålands landskapsregering följer därför utvecklingen att undanröja hindret.

VILDA DJUR

Hinder på skatteområdet

Gränshinder som härstammar ur det nordiska skatteavtalet

Sedan år 1983 finns ett multilateralt nordiskt skatteavtal som har till syfte att undvika dubbelbeskattning beträffande skatter på inkomst och förmögenhet. Det nu gällande avtalet undertecknades den 23 september 1996 och gäller mellan Danmark, Färöarna, Finland, Island, Norge och Sverige. Avtalet omförhandlades i vissa delar år 2008.

Vid sitt möte den 19 april 2016 gav de nordiska samarbetsministrarna Gränshinderrådet uppdraget att ta fram en översikt över de gränshinder som härstammar från det nordiska skatteavtalet. I den sammanställning som Gränshinderrådet lämnade till de nordiska samarbetsministrarna ingår fyra hinder som begränsar mobiliteten för individer i Norden.

Dessa hinder är:

- Problem med fast anställda kulturarbetare i Sverige (Gränshinderdatabasen nr. 14-066)
- Rutiner för skatteinbetalning för äkta gränsgångare (Gränshinderdatabasen nr. 14-056)
- Beskattning av utbetalningar från utländska pensioner i bosättningslandet samt utbetalningar enligt ett lands sociallagstiftning (Gränshinderdatabasen nr. 15-005)
- Beskattning av studiestöd (Gränshinderdatabasen nr. 14-156)

De nordiska samarbetsministrarna beslutade att lämna denna sammanställning till Ministerrådet för ekonomi och finanspolitik som har beslutat att väga in dessa gränshinder i arbetet om de nordiska länderna beslutar att se över det nordiska skatteavtalet. Av denna anledning har Gränshinderrådet beslutat att avskriva hindren om fast anställda kulturarbetare och rutiner för skatteinbetalning för äkta gränsgångare. Hindren om beskattning av utländska pensioner och beskattning av studiestöd är sedan tidigare avskrivna av Gränshinderrådet då det saknades förutsättningar för att lösa dem.

Problem med fast anställda kulturarbetare i Sverige

Beskattning av kulturarbetare i det nordiska skatteavtalet regleras i bestämmelsen för "artister och sportutövare". Inkomster som faller in under den artikeln får i gränsöverskridande fall beskattas i både Danmark och Sverige. Förekommande dubbelbeskattning undanröjs genom avräkning i hemviststaten. I fråga om andra grupper av arbetstagare undanröjs däremot dubbelbeskattning i stor utsträckning genom att inkomsterna helt undantas i hemviststaten med följd att beskattning bara sker i ett land, arbetslandet.

Ett prioriterat gränshinder av Kim Andersen, Danmark samt av MR-K. Hindret kan lösas av det danska Skatteministeriet och svenska Finansdepartementet.

 Prioriterat av Gränshinderrådet sedan 2014.

Bakgrund

Reglerna i det nordiska skatteavtalet avseende "artister och idrottsmän" innebär att denna kategori av arbetstagare alltid beskattas i både Sverige och Danmark, med avräkning i hemviststaten av den skatt som betalats i arbetslandet. Detta innebär att kulturarbetare som bor i Danmark och arbetspendlar till Sverige normalt kommer att beskattas på den nominellt högre danska inkomstskattenivån.

Andra löntagare som pendlar på samma sätt betalar i allmänhet endast skatt i Sverige. Problemet är till följd av den lägre svenska nivån på inkomstskatten inte av någon större betydelse för kulturarbetare som bor i Sverige och arbetar i Danmark.

I Sverige finns så kallad "artistskatt" eller A-SINK för utomlands bosatta artister. A-SINK är en definitiv källskatt på 15 % på bruttobeloppet och inbetalas av arrangören/arbetsgivaren. Danmark har ingen motsvarande specifik artistskatt. Andra grupper av löntagare som pendlar från Danmark till en fast anställning på den svenska sidan betalar SINK-skatt med 20 % på bruttobeloppet. Då "artister och idrottsmän" alltid får beskattas också i Danmark (med avräkning för erlagd A-SINK) kommer deras inkomst att beskattas på den danska inkomstskattenivån (dock nettobeskattning) med upp till 40 %.

I förhållande till de andra grupperna av löntagare undantas däremot inkomsterna i Sverige i regel helt från beskattning i Danmark, vilket innebär att de endast betalar svensk SINK-skatt.

Vem påverkas

Gränshindret rör cirka 100 fast eller tillfälligt anställda institutionsmusiker.

Ekonomiska konsekvenser

En symfoniker med en månadslön på 31 200 SEK skulle få en ökad årsinkomst på 64 896 SEK om hon eller han skulle beskattas med vanlig SINK. Årsinkomsten efter skatt skulle då stiga från 234 624 SEK till 299 520 SEK. Beräkningarna redovisas i tabellen nedan.

Förslag till lösning

Ett förslag till lösning som Gränshinderrådet ser som tänkbart är att Sverige och Danmark inom ramen för det Nordiska skatteavtalet kommer överens om att art. 17 inte ska tillämpas på artister med fasta anställningar. Det blir då istället med automatik beskattning enligt art. 15 vilket innebär att metoden exempt blir tillämplig (i fråga om Danmark dock endast för de personer som tillhör svensk socialförsäkring). Exempt, även kallad undantagsmetoden, innebär att inkomst helt eller till viss del undantas från beskatt-

ning i en stat, oftast för att den beskattas i en annan stat. Den bästa tekniska lösningen får diskuteras fram, antingen en definition på fast anställning kopplat till kontrakt eller en generell tidsgräns på över sex månaders arbete för samma arbetsgivare.

En annan möjlighet som man ser från Gränshinderrådets sida är att fast anställda kulturarbetare i Sverige betalar vanlig SINK-skatt istället för att betala A-SINK som turnerande musiker. Detta kommer att innebära att de inte kommer att mötas av krav på ytterligare beskattning i Danmark.

Ytterligare en möjlighet är att Danmark i sin interna rätt behandlar gränspendlare artister som tillhör svensk socialförsäkring på samma sätt som andra anställda som tillhör svensk socialförsäkring och även undantar inkomster enligt artikel 17 från beskattning i Danmark i dessa fall.

Gränshinderrådets arbete med frågan/ kommentarer från berörda regeringar

Gränshinderrådet:

På uppdrag av de nordiska samarbetsministrarna tog Gränshinderrådet fram en sammanställning av de gränshinder som härrör ur det nordiska skatteavtalet där detta gränshinder ingår, se s. 56. Samarbetsministrarna beslutade att lämna denna sammanställning till det nordiska ministerrådet för ekonomi och finanspolitik som, om de nordiska länderna beslutar att se över det nordiska skatteavtalet, kommer att väga in dessa gränshinder i arbetet.

Kim Andersen, Danmark:

Skatteministeriet rejste spørgsmålet om skattefritagelse for kulturarbejdere, der beskattes med lav SINK-skat i Sverige, på det nordiske embedsmandsmøde i København. Det danske synspunkt er bl.a., at grundpræmissen for en løsning på problemet må bero på en ændring af de svenske regler, så ikke-bosatte kulturmedarbejdere beskattes som andre ikke-bosatte medarbejdergrupper i Sverige. Ellers bliver de pågældende kulturarbejdere stillet væsentligt bedre end andre medarbejdergrupper, hvis Danmark fritager dem for dansk beskatning.

Finansdepartementet, Sverige:

Den svenska uppfattningen är att frågan om beskattning av de aktuella kulturarbetarna ägs av Danmark som hemviststat. Skatteavtalet ger i första hand arbetslandet rätt att beskatta de aktuella inkomsterna. Hemviststaten får också beskatta inkomsterna men måste då undanröja dubbelbeskattning. Det står därvid hemviststaten fritt att ensidigt besluta om de vill beskatta inkomsterna och medge avräkning för skatten i arbetsstaten, eller att helt undanta inkomsterna från beskattning. Den så kallade A-SINK:en är ett generellt system för beskattning i Sverige av icke-bosatta artister. Det är inte rimligt att Sverige ska ändra det regelverket för en liten grupp skattskyldiga, baserat på att Danmark anser att beskattningen i Sverige av dessa personer är för låg. Utifrån dessa motsatta ståndpunkter saknas förutsättningar att lösa problemet.

Läs mer i gränshinderdatabasen, granshinder.norden.org, gränshinder nr: 14-066.

Beräkningar

Beskattning utifrån A-SINK (som det ser ut i dag)	
Årslön för symfoniker med SEK 31 200 i månadslön	374 400 SEK
Svensk skatt 15 %	56 160 SEK
Dansk skatt 22,3 %	83 616 SEK
Nettolön per år	234 624 SEK
Beskattning utifrån vanlig SINK (efter de föreslagna ändringarna)	
Årslön för symfoniker med SEK 31 200 i månadslön	374 400 SEK
Svensk skatt 20 %	74 880 SEK
Dansk skatt 0 %	
Nettolön per år	299 520 SEK
Total löneökning om beskattning övergår till vanlig SINK	64 896 SEK

Fotnot: Den danska skatten har räknats ut med hjälp av "skatte kalkylen" på Øresunddirekts hemsida på internet. (<http://www.oresunddirekt.se/ekonomi/skatt-i-danmark/skattkalkylen>) I exemplet används en valutakurs där 1 SEK motsvarar 1,32 DKK.

Rutiner för skatteinbetalning för äkta gränsgångare

Personer och arbetsgivare som bor och verkar i de gränskommuner i Sverige och Finland som gränsar mot Norge upplever problem med skatteinbetalningar.

Ett prioriterat gränshinder av Svein Ludvigsen, Norge och Annika Hahn-Englund, Sverige. Hindret kan lösas av norska finansdepartementet, svenska finansdepartementet och finska finansministeriet.

Prioriterat av Gränshinderrådet sedan 2014.

Bakgrund

Personer som bor i en gränskommun, arbetar i en av det andra landets gränskommuner och omfattas av gränsgångaravtalet ska skatta till sin boendekommun. Dessa personer ska själva sköta sina skatteinbetalningar på tidigare lämnade uppgifter till Skatteförvaltningen. För den person som har en ojämn inkomst blir det synnerligen komplicerat att veta hur mycket man ska betala in i förväg.

En person som är en gränsgångare enligt skatteavtalet och arbetar i Norge betalar en socialförsäkringsavgift (trygdeavgift) i Norge på 8,2 %. Denna räknas inte som en skatt utan som en avgift vilket genererar ett avdrag på den finska/svenska deklarationen. Frågan är om inte detta är en dubbelbeskattning som borde ge en skatteavräkning i stället.

En arbetsgivare kan även bli drabbad av extra administrativt arbete. Om personen ovan även arbetar i en icke-gränskommun erläggs skatten för denna inkomst till Norge. Arbetsgivaren måste då upprätta två lönespecifikationer.

Enligt uppgift från Skatteetaten i Norge var det under år 2015 omkring 690 gränsgångare som arbetade i en gränskommun i Norge och betalade norsk socialförsäkringsavgift samtidigt som de var bosatta i en svensk eller finsk gränskommun till Norge där de betalade sin inkomstskatt.

Det kan också nämnas att det enligt uppgifter som finns i StatNord var 1 199 personer bosatta i en gränskommun i Sverige som arbetade i en gränskommun i Norge under år 2009. Det är sannolikt att en stor andel av dessa personer omfattades av gränsgångaravtalen och betalade skatt i Sverige. StatNord saknar motsvarande uppgifter gällande Finland. I nuläget saknas aktuell statistik på detta område.

Ekonomiska konsekvenser

En person som är bosatt i Strömstad i Sverige och arbetar heltid i grannkommunen Halden i Norge, med en månadslön på 45 000 NOK vilket motsvarar en årsinkomst på 606 700 SEK, förlorar cirka 24 000 NOK per år eftersom den norska socialförsäkringsavgiften (trygdeavgiften) avräknas mot bruttoinkomsten och inte mot skatten. Närmare beräkningar finns nedan.

Förslag till lösning

Ett förslag kan vara att samtliga gränspendlare, oavsett om de bor och arbetar mellan två gränskommuner eller inte, blir både socialförsäkrade (betalar trygdeavgift) och skattskyldiga i antingen i bosättningslandet eller i arbetslandet.

Ett annat förslag är att personen är fortsatt skattepliktig i Sverige och att socialförsäkringstillhörigheten tillhör Norge, men att personen inte inbetalar socialförsäkringsavgiften (trygdeavgiften) där.

Beräkningar

	Dagsläge	Avräkning för Trygdeavgift efter skatt
Bruttoinkomst/lön	606 700 SEK	606 700 SEK
Avdrag	49 750 SEK	
Grundavdrag	13 100 SEK	13 100 SEK
Förvärvsinkomst	543 850 SEK	593 600 SEK
Beskattning (inkl jobbskatteavdrag)	167 578 SEK	192 976 SEK
Avräkning för trygdeavgift		49 750 SEK
Total skatt	167 578 SEK	143 226 SEK
Nettoinkomst	439 122 SEK	463 474 SEK
Skillnaden mellan dagsläget och skatteavräkning av socialförsäkringsavgiften		24 352 SEK

Ett tredje förslag är att socialförsäkringsavgiften (trygdeavgiften) dras av från den svenska beräknade skatten, se närmare beräkningar nedan.

Gränshinderrådets arbete med frågan/ kommentarer från berörda regeringar

Gränshinderrådet:

På uppdrag av de nordiska samarbetsministrarna tog Gränshinderrådet fram en sammanställning av de gränshinder som härrör ur det nordiska skatteavtalet

där detta gränshinder ingår, se s. 56. Samarbetsministrarna beslutade att lämna denna sammanställning till det nordiska Ministerrådet för ekonomi och finanspolitik som, om de nordiska länderna beslutar att se över det nordiska skatteavtalet, kommer att väga in dessa gränshinder i arbetet.

Läs mer i gränshinderdatabasen, granshinder.norden.org, gränshinder nr: 14-056.

Norsk intern skattepraxis försvårar utförande av uppdrag i byggbranschen

Företag inom exempelvis byggbranschen upplever stora administrativa problem i samband med tillfälliga uppdrag i Norge. Detta även om uppdraget endast varar några månader och är av engångskaraktär.

Ett prioriterat gränshinder av Svein Ludvigsen, Norge och Kim Andersen, Danmark. Hindret kan lösas av Finansdepartementet i Norge.

 Prioriterat av Gränshinderrådet sedan 2015.

Bakgrund

Företagen upplever att de norska skattemyndigheterna administrerar utifrån interna norska regler och inte utifrån det nordiska skatteavtalet. För danska företag är konsekvensen att två av tre ger upp att ge sig in på den norska marknaden – antingen omedelbart eller inom det första året.

Principerna i det nordiska skatteavtalet innebär att exempelvis en dansk entreprenör som utför ett tillfälligt bygguppdrag blir skattepliktig i Norge först när det enskilda entreprenörprojektet överstiger 12 månader. En tillfälligt utstationerad medarbetare blir skattepliktig först när han eller hon vistats längre än 183 dagar i landet under loppet av 12 månader. Dessa två viktiga regler i skatteavtalet ska främja den fria rörligheten i Norden.

Dessa två grundprinciper åsidosätts dock av intern norsk skattepraxis som gör att utstationerade tvingas ansöka om norskt skattekort från dag ett. Dessutom ska både företaget och den anställde lämna en norsk självdeklaration – även i de fall där det bara rör sig om ett enstaka kortvarigt projekt i Norge.

Vem påverkas

Företag som beger sig till Norge för att utföra uppdrag i byggbranschen.

Gränshinderrådets arbete med frågan/ kommentarer från berörda regeringar

Svein Ludvigsen, Norge:

Finansdepartementet (FID) mener saken ikke lar seg løse slik Danske Byggerier ønsker. Ligningsloven har klare pålegg om skatteplikt og unntaksreglene åpner ikke opp for alminnelig fritak fra selvangivelsesplikten. Skatteavtalene regulerer heller ikke sekundærplikter etter skattelovgivningen som f.eks. plikten til å levere selvangivelse eller lønnsoppgave.

Jeg har tenkt å avklare med Dansk Bryggeri hva det gjelder dette hinder.

Kim Andersen, Danmark:

Skatteministeriet har rejst spørgsmålet om norsk intern skattepraxis i styregruppen i Nordisk Agenda. Nordisk Agenda er de nordiske skatteadministrations erfaringsudvekslingsforum, hvor man i arbejdsgrupperne bl.a. drøfter grænseoverskridende problemer. Såfremt en arbejdsgruppes analyse peger på et behov for ændringer i praksis eller lovgivning, tager medlemmerne det med tilbage til egen administration til drøftelse og vurdering dér. Styregruppen har noteret sig de danske synspunkter, men der er ikke umiddelbart udsigt til ændringer i norsk skattepraxis.

Läs mer i Gränshinderdatabasen, granshinder.norden.org, gränshinder nr: 15-005.

PUB

KOFF

175

10 MTR

10 MTR

Hinder på näringslivsområdet

Färöiska färdskrivarkort

Färöiska yrkeschaufförer upplever problem med att få utställt digitala färdskrivarkort på Färöarna (tachografer). Chauffören kan därför inte registrera sin körtid i enlighet med de regler som gäller i Danmark och de övriga nordiska länderna.

Ett prioriterat gränshinder av Marjun Magnussen, Färöarna.
Hindret kan lösas vid samarbete mellan Danmark och Färöarna.

Prioriterat av Gränshinderrådet sedan 2014.

Bakgrund

Det så kallade AETR-avtalet (European Agreement concerning the Work of Crews of Vehicles Engaged in International Road Transport) innehåller regler om internationell yrkestrafik. Enligt avtalet ska yrkeschaufförer registrera sin körtid med en digital färdskrivare.

För parter som inte skrivit under avtalet, bland annat Färöarna, finns dock en möjlighet att fortsättningsvis använda färdskrivarkort som fylls i för hand.

Nya fordon är dock i regel endast utrustade med en digital färdskrivare, vilket innebär att chauffören måste få tillgång till ett digitalt färdskrivarkort. Det finns på Färöarna ingen myndighet som kan utställa sådana digitala färdskrivarkort.

Det innebär i sin tur att en färöisk yrkeschaufför stöter på problem då hon/han kommer över till Danmark, eller något av de andra nordiska länderna, eftersom bristen på ett digitalt färdskrivarkort gör att det inte är möjligt att registrera körtiden enligt gällande regler.

Vem påverkas

Färöiska chaufförer, både de som kör i yrkesmässig trafik som större bussar och transporter samt de som kör akuttransporter/nödhjälp.

Förslag till lösning

- Färöarna ansluter sig till AETR-avtalet, om det är möjligt.
- Möjligheten öppnas för att utfärda digitala färdskrivare.
- Färöarna utser en myndighet som kan utställa digitala färdskrivarkort.

Gränshinderrådets arbete med frågan/ kommentarer från berörda regeringar

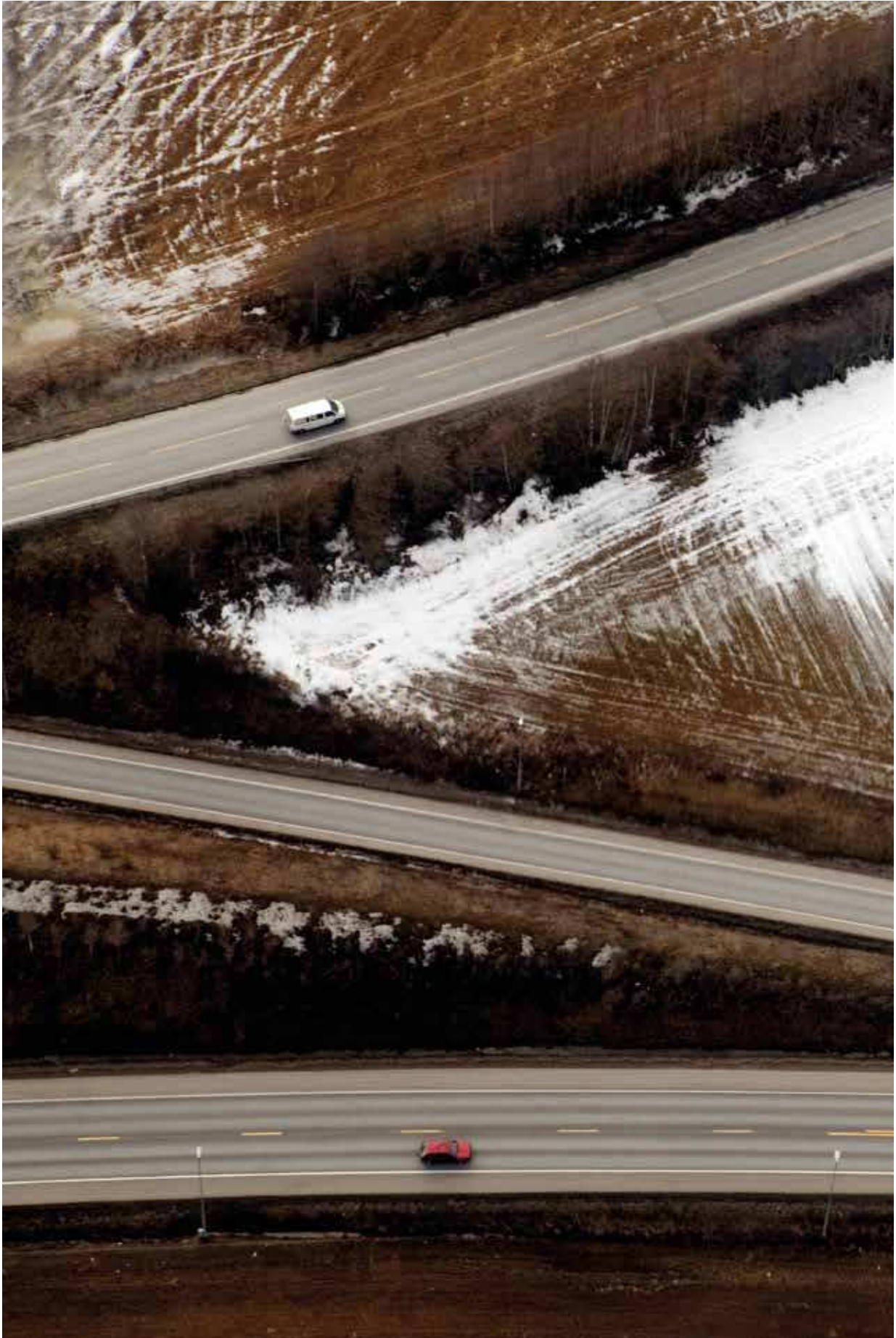
Marjun Magnussen, Färöarna:

Samferðslumálaráðið har oplyst, at der for 2016 er indgået aftale mellem færøske og danske myndigheder om udstedelse af digitale fartskriverkort til chauffører bosiddende på Færøerne og at aftalen også forventes at fortsætte for 2017.

Fra færøsk side arbejdes på en permanent løsning med de danske myndigheder med virkning fra 2018, samtidig med, at der overvejes, hvorvidt Færøerne kan tilslutte sig AETR aftalen.

Derefter vil grænsehindringen opfattes som løst fra færøsk side.

Läs mer i gränshinderdatabasen, granshinder.norden.org, gränshinder nr: 14-152.

Olika byggbestämmelser

De nordiska ländernas krav på byggmaterial skiljer sig åt, vilket försvårar entreprenörernas verksamhet och hämmar handeln över gränser.

Ett gränshinder som prioriteras av Risto E.J. Penttilä, Finland och Gunnar Westerholm, Åland. Även prioriterat av MR-NER.

Hindret ingår i avtalet från 2013 mellan den danska regeringen och samtliga partier i det danska Folketinget om att avlägsna gränshinder i Norden.

Hela Norden berörs av detta hinder.

Prioriterat av Gränshinderrådet sedan 2014.

Bakgrund

Olika byggbestämmelser gör det svårt för företag som är verksamma i ett land att röra sig över gränserna. Det har en negativ effekt på konkurrensen och gör det svårt att utveckla den nordiska gemensamma hemmamarknaden. Gränshindret är i sig mycket brett och består av en rad problemställningar som rör bland annat VVS-området, elinstallationer, brand- och bullerskydd samt klassificering och certifiering av dessa.

En bidragande faktor är att många av byggbestämmelserna sätts av ländernas branschorganisationer, något som gör det svårt att angripa problemet genom lagstiftning. I den mån det finns offentlig reglering finns det i sin tur skillnader i de nivåer som bestämmelserna sätts på. I Sverige finns regleringen till exempel på lag-, förordnings- och myndighetsnivå. I Finland kan byggbestämmelserna variera mellan olika kommuner. Därutöver finns olika rekommendationer, råd och frivilliga standarder med olika juridisk status beroende på vilket land det är fråga om. Rent konkret kan det röra sig om skillnader i kraven gällande exempelvis tröskelhöjder, bullerskyddsnivåer och virkesdimensioner.

Skillnaderna mellan länderna gör det förståeligt att det är svårt för mindre företag och småhusleverantörer att anpassa sin produktion till alla de olika kraven och standarderna. En del av problemen löses visserligen på europeisk nivå, men det finns stor potential för de nordiska länderna att fungera som föregångare och skapa gemensamma bestämmelser. Det gäller i synnerhet utarbetandet av helt nya byggregler. En större grad av harmonisering skulle skapa en större marknad för alla entreprenörer i Norden och på sikt bidra till en lägre prisnivå för konsumenterna.

Förslag till lösning

Ett visst problemområde, exempelvis brand- och bullerskydd, görs till pilotprojekt för att utarbeta gemensamma nordiska byggbestämmelser. Erfarenheterna kan sedan användas för att harmonisera andra bestämmelser.

Gränshinderrådets arbete med frågan/kommentarer från berörda regeringar

Risto Penttilä, Finland:

Det svenska Boverket har visat intresse för att blåsa liv i två existerande nordiska arbetsgrupper som söker förenkla byggreglerna.

I Finland har gränshinderrådets ordförande inlett samtal med bygnadsindustrin, företagarorganisationen och bygnadsarbetarförbundet i syfte att ta fram konkreta förslag för vidare bearbetning på nordisk nivå.

Ålands landskapsregering:

Ålands landskapsregering har fått beskedet att de nationella byggmyndigheterna har intensifierat arbetet för att minska gränshindren och olikheterna i regelverken inom den nordiska byggsektorn. Vi vill

uppmåna byggmyndigheterna att driva arbetet vidare särskilt inom de områden där EU-lagstiftning inte reglerar byggmarknaden. Vidare anser vi att Gränshinderrådet ska fortsätta att följa utvecklingen men att de nordiska byggmyndigheterna tar den operativa rollen i gränshinderarbetet.

Läs mer i gränshinderdatabasen, granshinder.norden.org, gränshinder nr: 14-076.

● Avklarat, inte löst

Eltariffer för Åland

Åland importerar större delen av sin elektricitet från Sverige via kabel som ägs av Kraftnät Åland AB. Kabeln är ansluten till det svenska regionalnätet som i detta fall ägs av Vattenfall regionnät AB, vilket innebär att Åland måste betala regionnätsavgifter till Vattenfall.

Ett prioriterat gränshinder av Gunnar Westerholm, Åland. Även prioriterat av MR-NER.

Hindret kan lösas av Ålands landskapsregering, Sveriges regering (näringsdepartementet), Kraftnät Åland, Svenska kraftnät och Vattenfall AB.

 Prioriterat av Gränshinderrådet sedan 2014.

Bakgrund

Då Åland har egen lagstiftningsbehörighet över energifrågor ska Kraftnät Åland jämföras med det svenska stamnätsbolaget Svenska Kraftnät. Kraftnät Åland är en eget TSO, Transmission System Operator, sedan hösten 2015. Enligt EU-direktivet 2009/72 och förordning 714/2009 fastställs att avgifter mellan TSO inte ska förekomma.

Kraftnät Åland betalade år 2014 över 1 miljon EUR till Vattenfall i regionnätsavgifter. En kostnad som i sista hand påförs åländska företag och konsumenter.

Vem påverkas

Ålands 22 000 abonnenter är starkast berörda. Vid årsskiftet 2015/2016 är en kabel mellan Åland och finska fastlandet klar för att tas i bruk. Det ger möjlighet till transitering mellan Finland och Sverige av bland annat grön el, vilket kommer förbrukare i Sverige, Åland och Finland till del.

Ekonomiska konsekvenser

År 2014 var den totala elförbrukningen på Åland 288 GWh. Ålands Kraftnät AB importerade ca. 70 %, motsvarande till 201 GWh, från Vattenfall Eldistribution AB i Sverige. Kraftnät Åland betalade år 2014 ca. 1,1 miljon EUR till Vattenfall i regionnätsavgifter. När gränshindret blir löst bortfaller dessa nätavgifter, vilket medför en besparing på ca.

49 EUR/år för en genomsnittlig abonnent med en förbrukning på 13 100 KWh/år. Se närmare beräkningar nedan. Dessutom möjliggörs transitering av el mellan Finland och Sverige vilket bidrar till en prisreduktion.

Förslag till lösning

Att Sveriges regering erkänner Kraftnät Ålands status som TSO och att förbindelsen klassificeras som en utlandsförbindelse och avgiften för förbindelsen mellan Åland-Sverige därmed avskaffas.

Gränshinderrådets arbete med frågan

Gränshinderrådet informeras löpande om de diskussioner som hålls mellan Sverige, Finland och Åland.

Gränshinderrådets arbete med frågan/ kommentarer från berörda regeringar

Gunnar Westerholm, Åland:

Det har bedömts att en lösning av frågan inte är framkomlig inom ramen för Gränshinderrådet. Arbetet att finna en lösning fortsätter mellan ministerier och myndigheter.

Läs mer i Gränshinderdatabasen, granshinder.norden.org, gränshinder nr: 14-162.

Beräkningar

Elförbrukning 2014	288 GWh	288 000 000 KWh
Import från Vattenfall Eldistribution AB (Sverige)	200,695 GWh	200 695 000 KWh
Kostnad för nätavgift till Vattenfall Eldistribution AB	1 069 000 EUR	1 069 000 EUR
Nätavgift	3 711,806 EUR/GWh	0,003711806 EUR/KWh
Genomsnittlig förbrukning hos åländska elförbrukare		13,100 KWh/år
Om nätavgiften bortfaller sparar den genomsnittlige förbrukaren		48,59 EUR/år

Källor: <http://www.el.ax/article.con?iArticle=68>, och Kraftnät Åland Ab, Årsredovisning 2014, http://www.kraftnat.ax/files/kraftnataland_ar2014_slutversion.pdf

● Löst från den 1 januari 2017

Norska tull- och momsregler för nordiska företag

Ett nordiskt företag som ska införa en arbetsmaskin till Norge för att utföra arbete där ska idag deponera mervärdesskatt till Norge. Det betyder att den nordiska företagaren har en konkurrensnackdel i förhållande till de norska företagen på grund av de tillfälligt ökade kostnader som depositionen innebär.

Ett prioriterat gränshinder av Svein Ludvigsen, Norge samt av MR-Finans.

Detta är ett av de 15 gränshinder som prioriterades av arbetsmarknadens parter i Norden vid näringslivskonferensen på Børsen i Köpenhamn den 30 april 2015.

 [Prioriterat av Gränshinderrådet sedan 2014.](#)

Kommer att lösas den 1 januari 2017.

Bakgrund

Både EU och Norge är bundna av en internationell konvention som reglerar möjligheterna till tull/momsfrihet (Istanbulkonventionen). Konventionen medför att den som för en anläggningsmaskin, exempelvis en grävmaskin, mellan Norge och EU ska betala mervärdesskatt för varan till Norge eller EU.

Kraven på betalning av mervärdesskatt vid införsel kan innebära likviditetsproblem för exempelvis små byggföretag som vill ta uppdrag på andra sidan gränsen.

Vem påverkas

Detta hinder påverkar företag från Danmark, Finland, Grönland, Färöarna, Norge, Sverige, Island och Åland som ska utföra entreprenadarbeten i Norge.

Förslag till lösning

En lösning som har diskuterats är att anpassa när och hur moms ska betalas (reverse charge), så att företagets likviditetsproblem minimeras. För att en sådan lösning ska kunna utvecklas krävs troligen politiska signaler till myndigheterna.

Ekonomiska konsekvenser

Ett svenskt småföretag med en arbetsmaskin till ett värde av 2,5 miljoner SEK förväntas få en kostnad på 530 000 SEK i samband med ett tremånadersarbete i Norge. Det är tre olika typer av kostnader som företaget har: räntekostnader till lån för att finansiera momsinsbetalningen, avskrivning av arbetsmaskinens värde under arbetet i Norge samt en avgift på 5 % av arbetsmaskinens värde för varje månad arbetsmaskinen uppehåller sig i Norge.

Beräkningar

För en småföretagare med en omsättning på 2 miljoner SEK motsvarar en deposition en tredjedel av företagets årliga omsättning. Ett likviditetsbehov som småföretagaren inte kan uppfylla utan att ta lån. Vilket innebär att småföretagaren måste uppta ett lån med säkerhet i grävmaskinen till en ränta på 6 procent.

Arbetsmaskinens värde, Caterpillar 320DFMHW (årsmodell 2013)	2 500 000 SEK
Likviditetsbehov	650 000 SEK
Utgifter för företagaren	
Räntekostnader vid lån till 6 procents ränta i ett halvt år	18 800 SEK
Avgift (5 % av maskinens värde per månad i 3 månader)	375 000 SEK
Avskrivning av maskinens värde under perioden i Norge	136 000 SEK
Utgifter totalt	529 800 SEK
Intäkter för den norska staten	
Ränteintäkter av en sex månaders deposition	4 700 SEK
Avgift (5 % av maskinens värde per månad i tre månader)	375 000 SEK
Avskrivning av maskinens värde under perioden i Norge	136 000 SEK
Intäkter totalt	515 700 SEK

Den norska staten får en intäkt på 516 000 SEK om det svenska företaget väljer att utföra uppdraget i Norge. Närmare beräkningar finns nedan.

Gränshinderrådets arbete med frågan/ kommentarer från berörda regeringar

Svein Ludvigsen, Norge:

Grænshinderrådet tar til etterretning av regjeringen

i budsjettet for 2016 har varslet at saken skal løses fra 1.1.2017. Regjeringen har bekreftet at så vil skje. Grænshinderrådet avventer iverksettelsen før saken kan markeres som løst.

Läs mer i Gränshinderdatabasen,
granshinder.norden.org, gränshinder nr: 14-064.

Kommersiell passagerarbåttrafik över gränsen mellan Sverige och Norge

Företagare med mindre taxi- och charterbåtar kan inte bedriva passagerartrafik mellan svenska och norska hamnar eftersom de inte får lägga till i det andra landet.

Ett prioriterat hinder av Svein Ludvigsen, Norge och Annika Hahn-Englund, Sverige.

 Prioriterat av Gränshinderrådet sedan 2016.

Bakgrund

I gränsregionen Østfold - Västra Götaland har två nya nationalparker invigts 2009, Kosterhavet och Ytre Hvaler som lockar turister från Sverige och Norge. Samtidigt har reglerna och kraven för att bedriva passagerartrafik mellan länder blivit hårdare både vad gäller sjösäkerhet och krav på hamnanläggningar.

Gällande regler om gränsöverskridande passagerartrafik ställer krav som sällan uppfylls av företagare med mindre taxibåtar och charterbåtar som därmed inte kan lägga till i det andra landet med passagerare. Detta är särskilt ett problem i gränsregioner som norska Østfold och svenska Västra Götaland. Enligt en förstudie från 2011 om gränshinder för mindre passagerarfartyg som fokuserade på situationen i gränsregionen mellan Norge och Sverige bygger hindret bl.a. på regler på EU- och internationell nivå och de krav som ställs av nationella tullmyndigheter, och det förekommer inga förenklingar för kortare rutter.

Vem påverkas

Företagare med taxi- och charterbåtar som vill bedriva passagerartrafik mellan svenska och norska hamnar.

Förslag till lösning

Att lättnader införs i de krav som ställs på gränsöverskridande passagerartrafik som bedrivs i mindre skala.

Gränshinderrådets arbete med frågan/kommentarer från berörda regeringar

Svein Ludvigsen, Norge:

1. Samferdselsdepartementet opplyser at skip med flere enn 12 passasjerer på internasjonal reise skal sertifiseres etter SOLAS sertifikatforskrift §6 (International Convention for the Safety of Life at Sea). Sverige sa i 2007 opp en bilateral avtale som tillot skip sertifisert for innenriks fart (EU-direktiv 2009/45/EF) på visse vilkår å seile mellom landene. Sjøfartsdirektoratet aksepterer at fartøy som oppfyller 12-passasjerforskriften og fører 12 eller færre passasjerer kan seile i norsk territorialfarvann, men anbefaler at rederiene kontakter lokale sjøfartsmyndigheter før seilasen starter.

2. Når det gjelder ISPS-regelverket (International Ship and Port Security code) om sikring av skip og havneanlegg gjelder ISPS-koden og Forordningen 715/2004 skip som frakter mer enn 12 passasjerer. Dette krever at fartøy og havn må gjennomføre en risikoanalyse og urarbeide sikringsplaner. Dersom disse forhold er på plass er regelverket ikke til hinder for den beskrevne trafikken.

3. Meldeplikt og rapportering etc er knyttet til ankomst havn, og ikke generelt bruken av farvannet. Den generelle meldeplikten gjelder for fartøy over 300BT Sjøtrafikksentralen i Horten gir tillatelse til seilas i Oslofjorden.

Slik jeg ser det er hinderet oppstått fordi informasjonen om et internasjonalt regelverk ikke er godt nok kjent. Med andre ord er ikke dette et nordisk grensehinder, og det må derfor avskrives som ikke løsbart.

Sveriges regering:

Den svenske regeringen har fortydligat de juridiske forholdene og at internasjonelle regler gjelder for internasjonell trafikk. Det skapar en global høg sjøsikkerhetsnivå og minskar risiken at sjøulykker inträffar samt är viktigt

för en konkurrensneutralitet. Detta är särskilt viktigt i nationalparker för att undvika att olyckor sker samt förhindra miljöutsläpp och de konsekvenser det kan medföra. Företagare som har för avsikt att bedriva passagerartrafik i detta område bör kontakta behörig myndighet för att inleda en diskussion om vilka krav och förutsättningar som är gällande för ett visst fartyg i ett specifikt fartområde.

Läs mer i gränshinderdatabasen, granshinder.norden.org, gränshinder nr: 14-110.

Övriga gränshinder

Samordningsnummer till utländska fritidshusägare i Sverige

Utländska fritidshusägare i Sverige upplever problem med att teckna el-, tele- och internetavtal på grund av att de varken har personnummer eller samordningsnummer.

Ett prioriterat gränshinder av Annika Hahn-Englund, Sverige.

Hindret kan lösas av det svenska Finansdepartementet (dock ej helt då samordningsnummer inte ersätter personnummer i alla avseenden).

Prioriterat av Gränshinderrådet sedan 2014.

Bakgrund

Även om problemet rör en begränsad grupp av människor så visar detta ändå tydligt vilka konsekvenser avsaknaden av ett personnummer har. Det gäller i synnerhet i Sverige där systemen för service, tjänster och handel är uppbyggt på personnummer. För betalning av fastighetsavgift m.m. får utländska fritidshusägare ett så kallat GD-nummer som de använder i kontakt med Skatteverket. Detta nummer har ingen spridning i samhället i övrigt.

Numret fyller i stort sett ingen funktion i kontakt med privata aktörer, vilket leder till problem vid tecknandet av exempelvis el-, tele- och internetavtal. Utländska fritidshusägare har därför behov av att få ett så kallat samordningsnummer, som får spridning i samhället genom Statens personadressregister, SPAR.

Vem påverkas

Utländska fritidshusägare i Sverige, totalt cirka 36 500 personer, varav ungefär 22 500 kommer från Danmark, Norge eller Finland. Av dessa har 78 %, omkring 28 700 personer, uppgett att de har behov av ett samordningsnummer.

Ekonomiska konsekvenser

Enligt en utredning gjord av svenska Skatteverket kostar det 19 miljoner SEK, en engångsinvestering, att införa ett system där Lantmäteriet ges möjlighet

att tilldela utländska fastighetsägare ett samordningsnummer. Det årliga sparandet enligt samma utredning värderas till 870 000 SEK vilket betyder att denna investering kommer att vara intjänad inom 25–28 år.

Om hälften av de utländska fritidshusägarna som uppgett att de har behov av ett samordningsnummer skulle teckna ett TV-abonnemang till 269 SEK/månad, skulle de bidra öka omsättningen för TV-abonnemang med ungefär 46 miljoner SEK. Närmare beräkningar finns nedan.

Förslag till lösning

Samordningsnummer ska även tilldelas utländska fritidshusägare.

Gränshinderrådets arbete med frågan/ kommentarer från berörda regeringar

Finansdepartementet, Sverige:

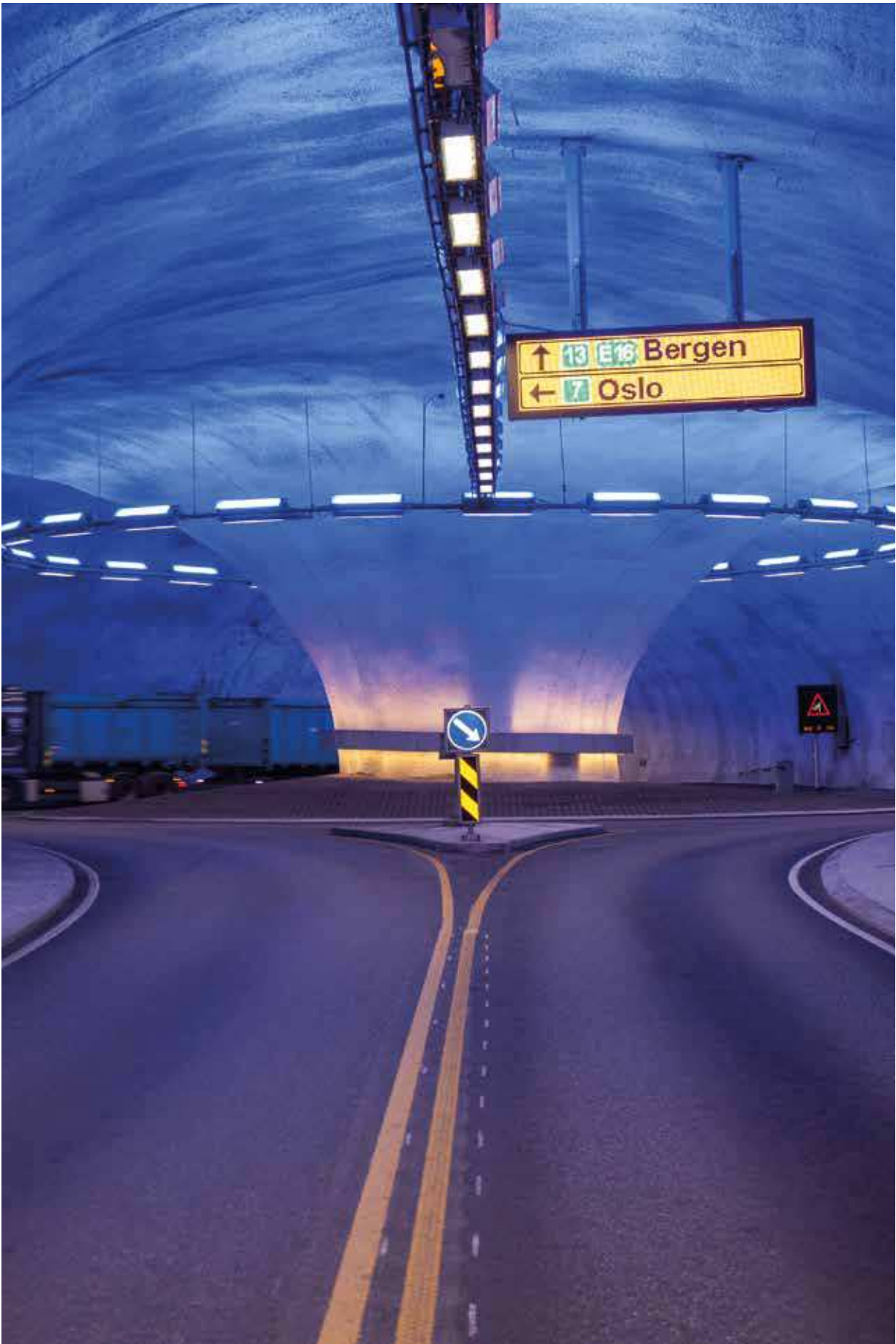
Finansdepartementet har haft en dialog med Skatteverket och Lantmäteriet om hur frågan om samordningsnummer till utländska fastighetsägare kan lösas. Finansdepartementet arbetar fortsatt med att ta fram de författningsändringar som behövs och med frågan hur finansieringen ska lösas.

Läs mer i Gränshinderdatabasen, granshinder.norden.org, gränshinder nr: 14-160.

Beräkningar

Antal utländska fritidshusägare i Sverige	36 761 personer
Norrmän	11 605 personer
Finländare	235 personer
Danskar	11 605 personer
Övriga	13 316 personer
Andel som är i behov av samordningsnummer = 78%	28 674 personer
Hälften av dessa tecknar ett TV-avtal (beräknat för Boxer Mix)	14 337 personer
Kostnad för TV-avtal/månad	269 SEK
Total årlig utgift för utländska fritidshusägare, enbart för TV-avtal	46 279 158 SEK
Kostnad för att införa samordningsnummer	19 000 000 SEK

Gränsregional statistik

Flera tusen nordiska medborgare pendlar till grannländerna på grund av arbete, studier eller andra orsaker. För att få en överblick över storleken och utseendet på pendlingen och andra flöden över gränserna är det viktigt att etablera en långsiktig finansiering av gränsregional statistik.

Statistik är ett viktigt underlag för beslutsfattare för att ta beslut som gagnar de som rör sig över de nordiska gränserna. Denna statistik är särskilt viktig för Gränshinderrådets arbete.

Ett prioriterat gränshinder av Risto E.J. Penttilä, Finland. Även prioriterat av MR-SAM.

[Prioriterat av Gränshinderrådet sedan 2015.](#)

Gränshinderrådets arbete med frågan/ kommentarer från berörda regeringar

Risto E.J. Penttilä, FI:

Frågan har prioriterats under det finländska ordförändskapet. Medel finns nu reserverade i den nordiska budgeten. Statistikcentralerna i Finland,

Sverige, Norge och Danmark har inlett ett samarbete gällande gränsregionalstatistik som ska baseras på ett ramavtal mellan länderna. Länderna kommer att sluta särskilda avtal gällande utbyte av de data som samarbetet ska omfatta.

Erkännande av färöiska körkort

Färöiska körkort kan inte bytas ut i alla de nordiska länderna då en person flyttar till ett annat nordiskt land.

Ett prioriterat gränshinder av Marjun Magnussen, Färöarna.

Prioriterat av Gränshinderrådet sedan 2014.

Bakgrund

När en person bosätter sig i ett nordiskt land ska gällande körkort bytas ut till bosättningslandets. Färöiska körkort kan inte bytas ut i alla nordiska länder. I Sverige och i Finland betraktas det färöiska körkortet som utgivet i ett land som inte är medlem av EU och kan därför inte bytas ut mot det svenska eller det finska.

Färöarna omfattas inte av överenskommelsen gjord den 12 november 1985 mellan Danmark, Finland, Sverige och Norge om gemensamt godkännande av körkort och registrering av fordon och det är inte möjligt att ansluta till överenskommelsen vid nuvarande tidpunkt. Det har funnits överväganden om att göra en revision av överenskommelsen i nordisk regi, men detta har lämnats utan åtgärd, då de områden som överenskommelsen omfattar, till stor del regleras av EU-regler, inklusive EU:s körkortsregler. Färöarna är varken medlem av EU eller EES.

Det är möjligt att byta ut det färöiska körkortet mot ett danskt, norskt, isländskt och brittiskt. Detta kan innebära att innehavaren av ett färöiskt körkort tvingas mellanemigrera till ett av dessa länder för att kunna byta ut sina körkort vid bosättning i Sverige eller Finland.

Det finns inga trafiksäkerhetsmässiga aspekter att beakta vid utbyte av körkort. Färöarna har till stor del implementerat körkortsdirektivet i färöisk lagstiftning. Under hösten har den färöiska lagen som berör körkort, åter uppdaterats i förhållande till körkortsdirektivet och den förväntas således inom kort att tas i användning.

Under hösten har den färöiska lagen gällande körkort åter uppdaterats i relation till körkortsdirektivet. Inom kort förväntas ett färöiskt körkort att bli identiskt med andra körkort inom EU/EES och uppfylla alla EU/EES-krav/ regler.

Förslag till lösning

De länder som idag inte har behörighet att ersätta det färöiska körkortet skulle kunna se över gällande regler för en bedömning av möjligheten att byta körkort på samma villkor som för medborgare i övriga Norden och i EU/EES-länderna.

Vem påverkas

Personer med färöiska körkort kommer att påverkas. Det är svårt att säga hur många, då det antas att en del av dessa i dag väljer att mellanemigrera. Oavsett hur många personer det rör sig om är det viktigt för enskilda personer som drabbas. De flesta personer bör kunna byta ut det färöiska körkortet mot ett nytt som uppfyller EU:s krav/regler.

Gränshinderrådets arbete med frågan/ kommentarer från berörda regeringar

Marjun Magnussen, Färöarna:

Grænsehindringsrådet har i januar 2017 sendt brev til EK-lov, hvor det bedes undersøges med landenes justitsministerier, om det er muligt at løse denne hindring med færøske og grønlandske kørekort i forbindelse med en revision af overenskomsten af 12. november 1985 mellem Danmark, Finland, Norge og Sverige om gensidig anerkendelse af kørekort og registrering af køretøjer (Mariehamnsoverenskomsten).

Fra færøsk side ønsker man at tilslutte sig Mariehamnavtalen. Dette kræver dog, at arbejdet med revision af aftalen påbegyndes inden længe.

Sagen har også været drøftet i efteråret i nordisk regi af bl.a. Færøernes lagmand. Samferðslumálaráðið følger op på denne drøftelse.

Man ser derfor positivt på initiativet fra Grænsehindringsrådet om at få iværksat en dialog mellem medlemmerne af Mariehamn avtalen.

Läs mer i gränshinderdatabasen, granshinder.norden.org, gränshinder nr: 14-128.

Grönländska körkort

Grönländska körkort kan inte bytas ut i alla de nordiska länderna då en person flyttar till ett annat nordiskt land.

Ett prioriterat gränshinder av Jørgen S. Søndergaard, Grönland.
Hindret kan lösas av Rigspolitiet, Danmark.

 Prioriterat av Gränshinderrådet sedan 2014.

Bakgrund

Den som reser till Danmark med sitt grönländska körkort, kan använda det i 90 dagar, därefter måste personen göra ett körprov. Detta körprov kan anses vara irrelevant om personen redan har kört i 90 dagar.

Olika regler gäller för körkort från respektive Färöarna och Grönland i de nordiska länderna. De regler som gäller för Grönland är ofta strängare än de regler som gäller för Färöarna. Du kan använda det färöiska körkortet i Danmark utan att behöva byta ut kortet, eller betala för körprov.

Vem påverkas

Ett svar förväntades från Rigspolitiet om hur många grönländska körkort som bytts ut det senaste året, samt hur stor misslyckandeprocenten är för körprovet i detta sammanhang. Rigspolitiet har meddelat att man inte för någon statistik.

Ekonomiska konsekvenser

Den som berörs av detta hinder har följande utgifter:

- 280 DKK för utbyte av körkort.
- 890 DKK för körprov.
- Hyra av godkänt fordon till körprovet.
- Eventuella extra körtimmar.

Förslag till lösning

Ändring av den danska körkortsförordningen så att samma villkor gäller för grönländska körkort som nu gäller för färöiska.

Revision av överenskommelse från den 12 december 1985 som gäller ömsesidigt erkännande av körkort etc.

Andra länder som särskilt nämner Grönland i sin lagstiftning (exempelvis Norge), kan behöva ändra sin lagstiftning.

Gränshinderrådets arbete med frågan/ kommentarer från berörda regeringar

Grönlands regering:

Sagen blev i 2016 overdraget til dialog mellem medlemmerne af den såkaldte Mariehamn aftale om kørekort. Det foreligger på tidspunkten ikke noget resultat af disse konsultationer.

Läs mer i gränshinderdatabasen, granshinder.norden.org, gränshinder nr. 14-172.

Digitala verktyg för att kommunicera med det offentliga fungerar inte över de nordiska gränserna

Digitala verktyg som t.ex. e-legitimation eller e-signatur som används när enskilda och företag kommunicerar med det offentliga i de nordiska länderna fungerar inte över de nordiska gränserna.

Ett prioriterat gränshinder av Annika Hahn-Englund, Sverige, Risto E.J. Penttilä, Finland, Siv Fridleifsdottir, Island och Marjun Magnussen, Färöarna.

Prioriterat av Gränshinderrådet sedan 2016.

Detta är ett av de 15 gränshinder som prioriterades av arbetsmarknadens parter i Norden vid näringslivskonferensen på Børsen i Köpenhamn den 30 april 2015.

Bakgrund

I de nordiska länderna har en rad digitala verktyg för e-förvaltning utvecklats som ska underlätta mötet mellan det offentliga och enskilda och företag. Dessa verktyg kan underlätta den administrativa bördan för företagen och enskilda och spara dem värdefull tid. Dessvärre har dessa verktyg inte tagits fram för att kunna fungera över de nordiska gränserna. Ofta krävs det dessutom ett personligt möte eller att en verksamhet ska ha en särskild juridisk status för att få tillgång till en viss tjänst. I vissa fall är det över huvud taget inte möjligt för det utländska företaget att ta del av infrastrukturen för e-förvaltning på marknaden i ett annat land.

I de nordiska länderna har en lång rad e-tjänster som e-signaturer och e-identifikation (t.ex. Nem-ID) tagits fram på ett nationellt plan för att underlätta administrativa bördor, reducera omkostnader, förkorta handläggningstid och bespara medborgare och företag värdefull tid i kontakten med det offentliga.

För enskilda som på grund av arbete eller av någon annan anledning har myndighetskontakter i ett annat land än det där de är bosatta, eller som väljer att

flytta till ett annat land, kan tillgången till e-förvaltning och tjänster som e-id i det andra landet väsentligt förenkla förutsättningarna för detta.

Inom ramen för EU:s handlingsplan för e-förvaltning 2016-2020 vidtar Europeiska kommissionen åtgärder för att förbättra tillgången till gränsöverskridande e-tjänster för kontakten med myndigheter och även gränsöverskridande elektronisk identifiering.

Det pågår även ett arbete för att genomföra en EU-förordning om gränsöverskridande e-legitimationer, den s.k. eIDAS-förordningen, som syftar till att möjliggöra för medborgare och företag i EU att få tillgång till digitala tjänster i andra länder. Enligt förordningen ska EU- och EES-länderna erkänna varandras digitala id under år 2018.

De danska myndigheterna Erhvervsstyrelsen och Digitaliseringsstyrelsen, det norska Direktoratet for Forvaltning og IKT och det svenska Standardiseringsinstitutet ger ett finansiellt stöd till myndigheten Dansk Standard som ska leda utvecklingen av gemensamma europeiska standarder för digital upphandling. Arbetet sker i nära samarbete med

Europeiska kommissionen som aktivt bidrar till arbetet, bl.a. för att säkra att det genomförs inom det europeiska upphandlingsdirektivets tidsfrist gällande krav om elektroniska anbud vid upphandlingsförfaranden. Utöver Danmark, Sverige och Norge deltar en lång rad europeiska länder i detta arbete.

Vem påverkas

Företag som har för avsikt att bedriva sin verksamhet över gränserna i Norden och enskilda som har myndighetskontakter i ett annat land än bostättningslandet

Förslag till lösning

Ett ömsesidigt erkännande av tjänsterna för e-förvaltning i de nordiska länderna skulle göra det möjligt för enskilda och företag att få direkt tillgång till e-förvaltningen i ett annat land vilket därmed skulle underlätta mobiliteten för enskilda och företag i Norden. I praktiken skulle detta ske genom interoperationella digitala system i de nordiska länderna.

Gränshinderrådets arbete med frågan/ kommentarer från berörda regeringar

Finansdepartementet, Sverige:

Sverige har deltagit i Nordiska ministerrådets förstudie om eIDAS och i det fortsatta arbetet med genomförandet av eIDAS i Norden.

Eftersom området i ökande grad styrs av EU-direktiv och förordningar så måste pågående arbete inom EU beaktas. När det gäller att få tillgång till e-tjänster i ett annat land är nyckeln vanligen elektronisk identifiering. Ett ömsesidigt erkännande av tjänster för e-förvaltning föregår genomförandet av eIDAS-förordningen och skulle sannolikt vara mycket kostnadsdrivande. Fokus i det nordiska samarbetet bör därför istället läggas på att genomföra det ömsesidiga erkännandet av e-legitimationer i Norden i enlighet med eIDAS-förordningen i form av fortsatt arbete med pågående aktiviteter om genomförande av eIDAS.

Marjun Magnussen, Färöarna:

I sommeren 2015 igangsatte færøske myndigheder et projekt med det formål at digitalisere kommunikationen mellem borgere og myndigheder i størst muligt omfang, bl.a. for at undgå dobbeltregistrering og manuelle procedurer. For at nå disse mål skal alle borgere have oprettet digital signatur; der skal etableres elektroniske tjenester, således at borgere kan selvbetjene digitalt, f.eks ansøgninger, tilladelser og adgang til bank. Gode digitale tjenester forudsætter, at myndigheder og andre kommunikerer sikkert og digitalt og til dette formål skal der etableres en infrastruktur ligesom der må indføres ny lovgivning.

I efteråret 2016 er den nye interoperationelle infrastruktur taget i brug (Heldin).

Brist på samlad information för små och medelstora företag om att bedriva verksamhet i andra nordiska länder

Det är svårt för små och medelstora nordiska företag att få en samlad information om vilka lagar och regler som gäller för att bedriva verksamhet om ett annat nordiskt land.

Ett prioriterat hinder av Risto E.J. Penttilä, Finland och Dagfinn Høybråten, Nordiska ministerrådet.

Prioriterat av Gränshinderrådet sedan 2016.

Detta är ett av de 15 gränshinder som prioriterades av arbetsmarknadens parter i Norden vid näringslivskonferensen på Børsen i Köpenhamn den 30 april 2015.

Bakgrund

På några områden är det en barriär i sig att de lagar och regler som gäller i de nordiska länderna för små och medelstora företag inte är överblickbara. Detta gäller företag som vill bedriva sin verksamhet över gränserna genom att etablera sig i ett annat land, bedriva handel över gränsen eller anställa personal som bor i andra nordiska länder. Frågorna gäller t.ex. information om registreringskrav, särskilda krav gällande godkännande av produkter, var beskattning ska ske och var medarbetare ska vara socialförsäkrade.

Problemet kan både bestå i att informationen inte är tillräckligt tydlig eller att det inte är klart vem det är som tillhandahåller den. Företag och arbetstagare hänvisas ofta från den ena till den andra myndigheten. Ibland är svarstiden lång eller kostnadskrävande då företagen måste anlita konsulter eller advokater för att få klarhet över vilka regler som gäller.

I Norden finns i nuläget flera olika informationstjänster för företag och enskilda på detta område. För medarbetare som vill arbeta i ett annat nordiskt land finns Hallå Norden som lämnar information om förhållandena i samtliga nordiska länder samt Åland, Färöarna och Grönland.

Den regionala informationstjänsten Øresunddirekt ger information via webb, informationskontor, telefon och mail till svenska och danska privatpersoner som vill arbetspendla mellan Sverige och Danmark. Øsunddirekt Business ger information till svenska och danska företag som vill rekrytera personal från grannlandet, etablera företag i grannlandet eller köpa eller sälja varor i grannlandet. Informationskontoret i Malmö ger även information en gång i veckan till företag som söker information.

Grensetjänsten lämnar information via webb, informationskontor, telefon och mail till svenska och norska privatpersoner som vill arbetspendla mellan Sverige och Norge. Grensetjänsten har idag även information till svenska och norska företag på såväl webb som genom informationskontor. Under hösten startades ett treårigt Interregprojekt som ska underlätta företags gränsöverskridande verksamhet längs hela den norsk-svenska gränsen. I detta arbete kommer även gränshinder för näringslivet att kartläggas.

Nordkalottens gränstjänst ger information via webb, informationskontor, telefon och mail till svenska, finska och norska privatpersoner som vill arbetspendla mellan Sverige, Finland och Norge. De förmedlar idag

även näringslivsinformation via webb och genom sina informationskontor. Under hösten har man påbörjat ett treårigt Interregprojekt i syfte att stärka Gränstjänstens näringslivsservice och underlätta näringslivssamarbetet mellan länderna.

Dessa tjänster finansieras helt eller delvis av Nordiska Ministerrådet.

Gränshinderrådets arbete med frågan/kommentarer från berörda regeringar

Dagfinn Høybråten, generalsekreterare, Nordiska ministerrådet:

Gränshinderrådet har utvecklat en länkportal för näringslivet i Norden i syfte att i dialog med arbetsmarknadens parter och näringslivsorganisationerna i Norden under våren 2017 diskutera och klargöra vem

som kan bidra med innehåll, utveckling, finansiering, ägarskap, placering och synlighet. Länkportalen är resultatet av det uppdrag generalsekreteraren i Nordiska ministerrådet fick av de nordiska statsministrarna. Uppdraget var att arrangera en strukturerad dialog med arbetsmarknadens parter och näringslivsorganisationerna i Norden i syfte att öka mobiliteten och tillväxten i Norden.

Under våren 2016 hölls nationella dialoger brevlades eller genom möten mellan samarbetsministrarna, de nationella gränshinderrådsmedlemmarna och representanter från arbetsmarknadens parter och näringslivsorganisationerna där man diskuterade vilka nordiska gränshinder man ansåg vara viktigast att få lösta, ett av dessa var bristen på information till företag.

Behørighet for svenska snøskoteråkare att köra i Norge

Svenska snøskoteråkare kan inte köra snøskoter i Norge eftersom svenska förarbevis ikke godkänns där.

Ett hinder prioritert av Svein Ludvigsen, Norge och Annika Hahn-Englund, Sverige.

 Prioritert av Gränshinderrådet sedan 2016.

Hindret kan løses av Sveriges og Norges regeringar.

Bakgrund

I Norge accepteres ikke svenske førarbevis for å køre snøskoter i Norge. Dette påverkar den gränsöverskridande trafikken mellom länderna vilket berör både räddningstjänst och nyttotrafik som t.ex. berör rennäringsen. Sverige godkänner førarbevis for snøskoter som är utfärdade i Norge och andra länder.

Vem påverkas

Personer som med svenskt førarbevis for snøskoter som har behov av å köre snøskoter i Norge.

Förslag till lösning

En lösning på längre sikt är en överenskommelse mellom Sverige og Norge om erkännande av førarbevis for snøskoter.

Gränshinderrådets arbeid med frågan/ kommentarer från berörda regeringar

Svein Ludvigsen, NO:

Status iflg brev fra Samferdselsdepartementet 17.11.16:

«Saker løst - Grensekryssende snøscootertrafikk
Den 9. november 2016 undertegnet den norske samferdselsministeren Ketil Solvik- Olsen og den svenske næringsministeren Anna Johansson en bilateral avtale mellom Norge og Sverige om grensekryssende trafikk med beltemotorsykkel (snøscooter). Avtalen innebærer at personer med norsk førerrett for snøscooter og personer med svensk kompetansebevis for snøscooter kan kjøre slike kjøretøy i begge land. Hen-

sikten med avtalen er å legge til rette for grensekryssende trafikk med snøscooter i grenseområdene, noe som vil ha positiv virkning både for privatpersoner og næringsvirksomheter i disse områdene. Det har tidligere vært slik at det svenske kompetansebeviset for snøscooter ikke er gyldig for kjøring i Norge, da dette ikke er et førerkort. I Norge stilles det krav om førerkort klasse S for å kunne kjøre beltemotorsykkel.

Det er en forutsetning etter avtalen at innehaveren på tidspunktet for erverv av førerrett var fast bosatt i den staten hvor førerretten er utstedt, eller kan dokumentere studieopphold av minst seks måneders varighet i forbindelse med utstedelse. Dette innebærer at nordmenn bosatt i Norge ikke kan reise til Sverige kun for å ta det svenske kompetansebeviset, og benytte dette til kjøring i Norge, uten å ha annen tilknytning til Sverige. Bakgrunnen for dette er at man ikke ønsker å tilrettelegge for "førerkortturisme" og en utvanning av de norske opplærings- og prøvekravene.

Avtalen trer i kraft 30 dager etter at avtalepartene skriftlig har underrettet hverandre om at de forfatningsmessige forpliktelser med hensyn til ikraftredelse av avtalen er oppfylt. Denne prosessen er i gang. Man tar videre sikte på å innarbeide avtalens materielle innhold i førerkortregelverket så snart som mulig.»

Grensehinderet er dermed løst.

Avklarade gränshinder under 2014-2015

Lösta 2015

- Arbetsrehabilitering i bosättningslandet
- Handläggningstiden inom socialförsäkringsområdet i Norge
- Ingen rätt till studiestöd efter arbete utomlands
- Studerandes socialförsäkring i ett annat nordiskt land
- Dubbelbeskattning Grönland och Sverige/Finland
- Beskattning av dansk kapitalpension
- Rutiner för skatteinbetalning för äkta gränsgångare (Norge)
- Beskattning av utländska pensioner i bosättningslandet
- Erläggande av mervärdeskatt vid överförande av arbetsmaskin från Norge till Sverige
- Finskt krav på säkerhet vid tillfällig import av husvagnar, skotrar, etc
- Arjeplogavtalet

Lösta 2014

- Språkkrav för danska yrkesutbildningar
- Problem vid flytt till Island med kvalifikationsperiod på 6 månader om E-104 blankett saknas

Avklarade, inte lösta. Avskrivna av berörda departement.

2015

● Den norska faderskvoten

Män som arbetar i Norge, men som har en hustru/partner som inte bor eller arbetar i Norge, har ingen självständig rätt till faderskvoten (fedrekvoten) vid föräldraledighet med barn.

Svar fra Norge

Norske barne- likestillings- og inkluderingsdepartementet anser at saken ikke kan løses av politiske årsaker. Grensehinderrådet avslutter derfor arbeidet med problemet.

2014

● Arbetspraktik i ett annat nordiskt land

En person som är arbetslös kan inte genomföra praktik i ett annat nordiskt land, eftersom de nationella regelverken primärt baseras på att praktik genomförs i bosättningslandet.

Svar från MR-A:

Danska Rambøll har på uppdrag av ÄK-A undersökt gränshindret. Baserat på rapportens slutsatser har ÄK-A inställt till MR-A att gränshindret ska tas bort från A-sektorns prioriteringslista.

Gränshindret var på dagordningen på MR-A möte i Köpenhamn den 20 november 2014 och länderna beslutade gemensamt att inte arbeta vidare med frågan om arbetspraktik.

Läs mer i gränshinderdatabasen, granshinder.norden.org, gränshinder nr: 14-002.

Nordiska Rådets Gränshindergrupp

Nordiska rådets presidium beslutade inför 2016 att överlåta det övergripande ansvaret för gränshinderfrågorna på Nordiska rådet, till Nordiska rådets nya "Utskott för Tillväxt och Utveckling i Norden". Utskottets ordförande, Pyry Niemi, blev därmed också Nordiska rådets medlem i Gränshinderrådet. Motiveringen till överflyttningen från Presidiet till nämnda utskott, var att Presidiet inte arbetar lika operativt med konkreta politikområden, och att utskottet redan är ansvarigt för centrala områden såsom arbetsmarknadsfrågorna, finans, näringsliv och regionalpolitik.

Parallellt med detta så ombildades Nordiska rådets gränshindergrupp. Den organisatoriska förändringen innebar att varje utskott är representerat med (minst) en person i gruppen, och att ländernas delegationer och partigrupper endast är indirekt representerade genom sina utskott. Samtliga nämnda parter var tidigare direkt representerade. Förhoppningen är att med denna förändring åstadkomma en mindre, och därmed mer operativ grupp.

För att bejaka fler medlemmars engagemang i gränshinderarbetet, beslutade Utskottet för Tillväxt och Utveckling i början av året, att utse medlemmen Katri Kulmuni, från Tornedalen till Gränshindergruppens ordförande.

Gränshindergruppen har koordinerat Nordiska rådets utskott i prioriteringen av hinder som respektive utskott arbetar med. Utskottssekreteraren för Utskottet för Tillväxt och Utveckling i Norden, har fungerat som sekretariat för såväl Nordiska rådets Gränshindergrupp som delvis för Nordiska rådets medlem i Gränshinderrådet.

Nordiska rådet/Gränshindergruppen har under 2016 valt att prioritera följande hinder:

- Samordningsnummer för fritidshusägare
- Motverkande av nya hinder i samband med ny lagstiftning
- Översyn av nordiska dubbelbeskattningsavtalet
- Sjukersättning vid patientresor
- Erkännande av yrkeskvalifikationer/validering
- Flytt av institutionaliserade personer
- Närståendepenning
- Olika länders a-kassa utan uppehåll
- Digitalisering av det offentliga
- Medicinsk bedömning av arbetsförmåga
- Finska fyramånadersregeln
- Anmälan till fel a-kassa
- Geoblocking
- Lärlingsutbildningar (Danmark-Sverige)
- Olika regler kring kosmetika och hälsokost

De tre sistnämnda är de enda som inte sammanfaller med Gränshinderrådets prioriterade ärenden, varav den om kosmetika/hälsokost ströks då den inte bedömdes vara lösningsbar. Respektive hinder i listan har fått en eller flera ansvariga parlamentariker kopplat till sig.

Gränshindergruppen har även sänt nio detaljerade frågor till de nordiska ländernas regeringar, för att utröna hur man arbetar nationellt med att underlätta mobilitet och undanröja gränshinder. Detta som uppföljning på Nordiska rådets rekommendation kring dialogmöte med cheferna för de centrala myndigheterna.

Man har även haft en politisk dialog med Finlands samarbetsminister, Anne Berner, kring nordisk samordning av implementering av EU-direktiv.

Nordiska rådets medlem i Gränshinderrådet, Pyry Niemi, har dessutom utarbetat ett projektförslag där det föreslås att Gränshinderrådet, tillsammans med talmännen i de nationella parlamenten, ser på olika modeller för hur man skulle kunna arbeta förebyggande för att förhindra uppkomsten av oavsiktliga nya hinder i samband med nationell lagstiftning.

Gränshindergruppen har noterat att Gränshinderrådet är förhindrat att arbeta vidare med hinder som de nordiska regeringarna inte önskar eller kan lösa. Detta hindrar dock inte Gränshindergruppen/Nordiska rådet från att arbeta vidare med sådana hinder. Följande fyra hinder har särskilt diskuterats inom Gränshindergruppen:

- Olik bedömning av arbetsförmåga/förtidspension
- Arbetsmarknadspolitiska åtgärder över gräns
- Norsk fedrekvote/pappapeng
- Hinder kopplade till dubbelbeskattningsavtalet.

Av ovan nämnda har Gränshindergruppen beslutat att ta upp frågan om arbetsmarknadspolitiska åtgärder över gräns till behandling, samt att parlamentariker i samtliga parlament bör ställa frågor kring dubbelbeskattningsavtalet, till sina respektive finansministrar, inspirerade av de frågor Håkan Svenneling i Sverige ställt till Sveriges finansminister.

Gränshindergruppen har vid ett tillfälle, och Utskottet för Tillväxt och utveckling i Norden, vid två tillfällen under året träffat ordföranden, respektive medlemmar ur Gränshinderrådet, för att utbyta tankar och erfarenheter kring gränshinderarbetet och möjligt samarbete mellan de två grupperna.

STERNGLANS

STERNGLANS

Bekanttern
ANTIKVARIAT

Handwritten text on a chalkboard sign, including the words "ANTIKVARIAT" and "MÅNADEN".

Dialogen med arbetsmarknadens parter

Den 30 april 2015 hölls en näringslivskonferens på Børsen i Köpenhamn med fokus på gränshinder som begränsar tillväxten i Norden. Där deltog bland annat den danska statsministern och samarbetsministrarna från Danmark och Färöarna. Konferensen initierades av den danske samarbetsministern Carsten Hansen och var en del av Danmarks ordförandeskapsprogram.

Inför konferensen bildades en arbetsgrupp uppdraget att identifiera, prioritera och sammanställa en lista över gränshinder som hämmar tillväxten i Norden och att ta fram lösningsförslag. Arbetsgruppen leddes av Gränshinderrådets danske medlem och tillika ordförande Ole Stavad, och koordinerades av danska Utrikesministeriet. Gruppens medlemmar utgjordes av representanter från arbetsmarknadens parter i Danmark och gruppen koordinerade sitt arbete med sina nordiska systerorganisationer. Dessutom ingick Gränshinderrådets sekretariat i arbetet.

I samband med att den lista med femton gränshinder som arbetsgruppen tog fram presenterades vid näringslivskonferensen meddelade samarbetsministern att den dessutom skulle sändas vidare till den danska statsministern eftersom förslagen var tydliga, genomtänkta och väl förankrade i Norden.

På det nordiska statsministermötet den 3 oktober 2015 beslutades att Nordiska ministerrådets generalsekreterare Dagfinn Høybråten skulle se över möjligheten för en stärkt dialog mellan arbetsmarknadens parter i Norden, Gränshinderrådet samt relevanta ministrar.

De nordiska statsministrarna möttes igen i Reykjavik den 28 oktober där de gav generalsekreteraren uppdraget att förbereda en dialog om gränshinder som begränsar mobilitet och tillväxt i Norden. Statsministrarna antog även en deklARATION om vikten av en effektiv dialog mellan arbetsmarknadens parter i Norden, Gränshinderrådet och berörda ministerier.

Dialogmöten i Norden 2016

Under perioden april-juni 2016 inledde respektive nationell Gränshinderrådsmedlem tillsammans med sin nordiska samarbetsminister dialogen med arbetsmarknadens parter i sina länder brevledes och i fleratlet fall genom uppföljande möten med arbetsmarknadens parter och näringslivsorganisationer.

I denna dialog- och kartläggningsfas ombads arbetsmarknadens parter och näringslivsorganisationerna att rapportera in vilka gränshinder de ansåg att främst begränsade mobilitet och tillväxt i Norden.

Av de 28 gränshinder som inkommit under denna dialog har problem med erkännande av yrkeskvalifikationer mellan de nordiska länderna och behovet av information till små och medelstora företag som vill bedriva sin verksamhet över de nordiska gränserna prioriterats av organisationer i hela Norden. Detta är hinder där både organisationerna och ländernas regeringar kan bidra till en lösning.

Den fortsatta dialogen 2017

Under 2017 kommer de två gränshindren om yrkeskvalifikationer och information till små och medelstora företag att behandlas vid fortsatta nationella nordiska lösningsorienterade dialoger på hög nivå.

Syftet med de nationella lösningsorienterade dialogerna är att diskutera och tillsammans finna lösningar på de två prioriterade gränshindren i ett samarbete där deltagarna tar ett gemensamt ägarskap för hindren och fokuserar på vad de kan bidra med att få hindret löst.

Dialogerna ska också syfta till att undersöka möjligheten att utveckla en plattform för en strukturerad lösningsorienterad dialog om gränshinder för Gränshinderrådet och representanter för Danmark, Finland, Färöarna, Grönland, Island, Norge, Sverige och Åland samt arbetsmarknadens parter och näringslivsorganisationer i Norden.

Informationsarbetet

Den nordiska informationstjänsten Hallå Norden och de tre gränsregionala informationstjänsterna Nordkalottens Gränstjänst, Grensetjänsten och Øresunddirekt har särskild betydelse för det nordiska gränshinderarbetet och finansieras i olika omfattning av Nordiska ministerrådet.

Informationstjänsterna skapar trygghet för privatpersoner och företag som vill röra sig mellan de nordiska länderna och behöver hjälp med att finna information om regler och myndighetskontakter.

Dessa tjänster utgör Gränshinderrådets strategiska frontlinje. De registrerar alla förekommande gränshinder samt analyserar om dessa kan lösas lokalt, regionalt eller nationellt. De identifierade gränshindren inrapporteras därefter till Gränshinderrådets sekretariat och dokumenteras i den nordiska gränshinderdatabasen.

Tillsammans har samtliga informationstjänster genererat över 1 700 000 webbesök samt drygt 40 000 personliga kontakter (besök, e-post, telefon och gruppbesök).

Gränshinderarbetet har effektiviserats genom att Gränshinderrådets sekretariat tillsammans med informationstjänsterna har utvecklat en gemensam samarbetsplattform, LOTS-gruppen (den Nordiska Lösningfokuserade Orienterande Tjänstgörande Samordnare-gruppen). Denna grupp träffas fyra gånger om året.

Gruppen har utvecklat en gemensam handlingsplan för hur man ska effektivisera gränshinderarbetet och informationsinsatserna.

Utöver informationstjänsterna ingår elva av tolv gränskommittéer i LOTS-Gruppen. Dessa arbetar med gränshinderfrågor och spelar också en betydelsefull roll i gränshinderarbetet.

Bland de operativa samarbeten som har genomförts inom ramen för handlingsplanen under 2016 kan nämnas en konferens om gränshinder på arbetsmarknadsområdet med fokus på arbetslöshetsersättning i Sverige den 12-13 oktober 2016 och två Interregprojekt som har till syfte att öka rörligheten för små och medelstora företag i Norden. Projektet Näringslivsvägledningen på Nordkalotten implementeras i den gränsregion på Nordkalotten som omfattar Sverige, Norge och Finland. Projektet Gränsmöjligheter genomförs längs hela den norsk-svenska gränsen.

Gränshinderrådets sekretariat ingår dessutom i de gränsregionala informationstjänsternas styrgrupper samt i Hallå Nordens arbetsgrupp.

I de fall där Gränshinderrådets medlemmar håller förmöten inför Gränshinderrådets ordinarie möten deltar informationstjänsterna och de gränsregionala kommittéerna i dessa.

Inför kommande år är ambitionen att närmare samordna Hallå Norden och de gränsregionala kommittéerna för att öka effektiviteten och mervärdet av de samlade informationsaktiviteterna.

	Webb	Följare Facebook	Följare Twitter	Personlig betjäning	Seminarier och informationsträffar
Hallå Norden	1 074 822	7898	808	2 554	2 900
Nordkalottens gränstjänst	24 433	430		2 724	2 873
Grensetjänsten	103 000	430	86	15 435	2 857
Øresunddirekt	679 520	1 330	533	15 159	3 168
Totalt	1 881 775	10 088	1 427	35 872	11 798

Hallå Norden

Geografisk placering

Hallo Norden er Nordisk Ministerråds informations-tjeneste, der har kontorer i alle de nordiske lande samt Færøerne, Grønland og Åland. Hallo Nordens aktiviteter koordineres i samarbejde med Nordisk Ministerråds kommunikationsafdeling.

Kort om organisationen

Hallo Nordens opgave er at forenkle privatpersoners muligheder for at bevæge sig frit rundt i Norden. Medarbejderne besvarer henvendelser fra borgerne og vedligeholder information om at flytte, bo, arbejde og studere i Norden på norden.org.

Hallo Norden identificerer problemer og grænsehindre som personer og små virksomheder møder når de krydser de nordiske grænser.

I hvert land er der ansat en projektleder på fuld tid, mens projektlederne på Færøerne, Grønland og Åland arbejder deltid.

Aktiviteter kopplade till oppdraget

Hallo Norden har gennemført en række informations-aktiviteter i de nordiske lande for embedsmænd og sagsbehandlere om muligheder og hinder i Norden. Nogle af de større arrangementer Hallo Norden har gennemført er seminaret Fri rörlighet och funktionshinder november 2016 om hvordan vi kan forenkle mobilitet over landegrænserne for personer med funktionsnedsættelse og seminarer om mobilitet og grænsehindre i Norden på Folkemødet, Almedalsveckan, Arendalsuka, SuomiAreenan og Fundur fólksins.

Derudover har Hallo Norden produceret to film om mulighederne med nordisk mobilitet. Den ene film handler om at finde sit første job i et andet nordisk land og den anden film handler om at finde sit drømmestudie i et andet nordisk land. Filmene skal anvendes på sociale medier i 2017.

Hallo Norden opsøger relevante samarbejdspartnere som for eksempel myndigheder, ambassader, Solvit, ministerier og Nordisk Råd; og præsenterer sin virksomhed på universiteter, i kommuner, i medier og på politiske arenaer.

Förändring sedan föregående år

Hallo Norden sidder i referencegruppe for projektet "Termbase til støtte for nordisk mobilitet" og giver indspil til hvilke brugerscenarier og begreber borgerne har brug for. Projektet er initieret av de nordiske sprognævn og udarbejder fagterminologi relateret til uddannelse og arbejdsmarked.

Nordkalottens gränstjänst, Haparanda Torneå och Skibotn

Geografisk placering

Nordkalotten Gränstjänst har två gränstjänstkontor, det ena i Torneå, Finland som arbetar med frågor som förekommer i samarbete mellan Sverige och Finland, och det andra i Skibotn, Norge som arbetar med frågor som gäller Norge, Finland och Sverige.

Kort om organisationen

Nordkalottrådet har det övergripande ansvaret för gränstjänstkontoren i Torneå/Haparanda. Nordkalottens Gränstjänst ska förmedla information om arbete och annan verksamhet som sträcker sig över nationsgränserna. Kontoren ska registrera upplevda gränshinder och bidra till avskaffandet av dem.

Nordkalottens Gränstjänst arbetar i nära samarbete med det nordiska Gränshinderrådet och medverkar aktivt i nätverket av andra nordiska informationstjänster. Gränstjänstkontoret i Torneå har en anställd koordinator. Grensetjenesten i Skibotn har en koordinator som är anställd av Storfjord kommune och en koordinator som är anställd av NAV. Nordkalottens Gränstjänst har en rådgivande styrgrupp som består av regionala myndigheter från respektive land, en representant från Nordiska ministerrådet och representanter från värdorganisationerna samt från arbetsmarknadens parter.

Aktiviteter kopplade till uppdraget

Under rapporteringstiden har Nordkalottens gränstjänst arrangerat flera tema- och informationsträffar både för privatpersoner och för näringslivet bl.a. om offentliga upphandlingar, utbildning och arbetsmarknad, att starta företag i Finland/Sverige och en öppen temakväll för mentala gränshinder.

I slutet av 2015 samlades för första gången ett antal gränsnära aktörer hos Nordkalottens Gränstjänst för ett rundabordssamtal på temat "Ungdomar & Arbete på Nordkalotten". Samtalen satte fokus på hur olika myndigheter och organisationer bäst kan främja och underlätta ungdomars inträde på den gränslösa arbetsmarknaden. Diskussionerna utmynnade i ett åtgärdsförslag som lämnades till berörda ministrar och myndigheter i Sverige, Finland och Norge.

Förändring sedan föregående år

Ett treårigt Interreg-projekt Utveckling av Nordkalottens gränstjänsts näringslivsvägledning har fått finansiering. Målsättningen är att bygga ett fungerande system för Gränstjänsten att bearbeta de gränshinder som näringslivet upplever.

Två personer har anställts för Interregprojektet i Torneå och två personer i Norge; i Skibotn och i Tana, Finmark. Skibotnkontoret med två anställda har flyttat till nya lokaler i Nordkalottencentret.

Finsk-svenska handelskammaren (FINSVE) har öppnat sin första informationsfilial i Nordkalottens Gränstjänsts lokaler i Torneå. FINSVE är ett tillskott till Gränstjänstens tjänsteutbud mellan Sverige och Finland.

Under 2016 lämnade Utrikesdepartementet i Sverige ett bidrag till Nordkalottens Gränstjänst för seminarieverksamhet om gränshinder.

Grensetjänsten Norge-Sverige

Geografisk placering

Morokulien Infocenter är placerat på gränsen mellan Norge och Sverige.

Kort om organisationen

Grensetjänsten Norge-Sverige har till huvuduppgift att ta emot och behandla frågor från enskilda och företag som har någon form av gränsöverskridande verksamhet. Idag är Grensetjänsten Norge-Sverige ett informationscenter med ett stort sakkunnigt kontaktnät i olika myndigheter och organisationer.

Grensetjänsten Norge-Sverige har totalt åtta medarbetare varav NAV och Arbetsförmedlingen tillsammans har fyra fasta heltidstjänster. De övriga fyra tjänster är beroende av projektfinansiering.

Aktiviteter kopplade till uppdraget

Workshops för företag: 3 st
Informationsträffar till kollegor, företag, enskilda: 38 st
Grensråd: 2 st (ca 100 deltagare)
Gränshinderarbete/förenklingsgruppen: 8 st
Deklarations/selvangivelsedagar: 4 st (ca 300 deltagare)

Förändring sedan det senaste året

Kontakterna till Grensetjänsten Norge-Sverige har förändrats och det märks en klar ökning av frågor

från företag. Idag rör var tredje kontakt frågor kring företagsetablering etc. och en ny tendens är att norska företag har ett ökat intresse för, eller uppdrag på, den svenska marknaden. Generellt är nivån på de frågor som ställs till Grensetjänsten Norge-Sverige mer kvalificerade idag eftersom hemsidan fångar upp de enklare frågorna.

I maj 2016 beslutades om att inom ramen för Sverige/Norge-programmet (Interreg.) bevilja finansiering till projektet Gränsmöjligheter som vänder sig till företagare längs den svensk-norska gränsen. Projektperioden löper from. Den 1 september 2016 tom. den 31 augusti 2019.

Øresunddirekt

Geografisk placering

Øresunddirekt är en informationstjänst för privatpersoner och näringsliv i gränsregionen mellan Danmark och Sverige.

Kort om organisationen

Øresunddirekt (ØD) består av ett informationscenter i Malmö och en kommunikationsavdelning i Köpenhamn med ansvar för webbplatserna. ØD DK har fyra medarbetare. ØD SE har två heltidsanställda (från AF och LST/Region Skåne) samt roterande personal från myndigheterna Försäkringskassan, Skatteverket och Arbetsförmedlingen.

Øresunddirekt i DK och SE delar varumärke men är organisatoriskt åtskilda och har delvis olika finansierare. Efter nedläggningen av Öresundskommittén tillhör ØD DK numera Greater Copenhagen & Skåne Committee.

Aktiviteter kopplade till uppdraget

Øresunddirekt har under året:

- Utökat hemsidan med engelsk information riktad till EU/ESS-medborgare.

- Haft gruppinformation om att jobba i DK/lärlingsutbildningar i DK.
- Haft riktad deklarationsinformation i samarbete med danska SKAT: öppet hus i SE och webbvägledning.
- Deltagit i karriär- och rekryteringsmässor i DK och SE.
- Haft företagsrådgivning i samarbete med Nyföretagarcentrum Öresund och Københavns Erhvervs-service.
- Delat ut näringslivspriset Øresunddirektbusiness Award till ett företag som gjort bra affärer över sundet.
- Ingår i Interregprojektet "ESS & MAX IV: Cross Border Science and Society" i delprojektet som rör gränshinder.
- Ingår i "Arbejdsgruppen for grænsehindringer og arbejdsmarkedsintegration" inom ramen för Greater Copenhagen-samarbetet.
- Haft studiebesök och speciell öresundsinformation till riksdagsledamöter, Sveriges nya ambassadör i Danmark, olika svenska kommuner och regioner.
- Deltagit på förmöten hos Utrikesdepartementet i Sverige inför Gränshinderrådets möten, Nordiska ministerrådets LOTS-möten och Grensetjänstens Gränseråd för att koordinera arbetet med övriga nordiska informationstjänster.
- Deltagit på relevanta internationella konferenser.
- Arrangerat en nordisk tvådagarskonferens/workshop: "Konferens om gränshinder på arbetsmarknadsområdet – med fokus på a-kassa i Sverige" tillsammans med andra nordiska informationstjänster och inbjudna gäster från bland annat nordiska a-kassor. Fokus på lösningsförslag och handlingsplaner.

Förändring sedan det senaste året

Øresunddirekt DK:s finansiering minskades med 800 000 DKK. Øresunddirekt DK har dock fått projekt för motsvarande 550 000 DKK godkända inom ramen för Greater Copenhagen-samarbetet (utförs under 2017).

Hemsidan Øresunddirektpartner lades ned p.g.a. för stora utvecklingskostnader i kombination med minskad budget.

Det förebyggande arbetet

Samarbetsministrarna har i sin strategi och handlingsplan för nordisk mobilitet 2014-2017 slagit fast att det nordiska gränshinderarbetet även ska syfta till att förebygga att nya gränshinder uppstår.

I sin deklaration om mobilitet i Norden den 29 oktober 2013 fastställde de nordiska statsministrarna att detta ska uppnås bl.a. genom att så långt det är möjligt säkra ett likartat genomförande av EU-rättslig lagstiftning i Norden och att länderna ska samråda när de inför nya lagar och regler för att förhindra att nya gränshinder uppstår.

I sin vision för det nordiska samarbetet "Tillsammans är vi starkare" av den 6 februari 2015 har Nordiska ministerrådet föresatt sig att förstärka sin insats för att säkerställa att de nordiska ländernas genomförande av EU-lagstiftning inte skapar nya gränshinder i Norden. I framställning 3/2015 den 26 mars 2015 om implementering av EU-direktiv rekommenderar Nordiska rådet att Nordiska ministerrådet inför som en fast praxis att samordna genomförandet av EU-direktiv. Finland har i sitt ordförandeprogram för Nordiska ministerrådet under 2016 åtagit sig att främja kontakterna på tjänstemannanivå mellan de nordiska länderna vid implementering av EU-lagstiftning. I april 2016 beslutade de nordiska samarbetsministrarna att länderna under ledning av det finska ordförandeskapet ska samråda kring ett EU-direktiv om rättigheter för arbetstagare som är anställda på fartyg och relevanta delar av en EU-förordning

om skydd för enskilda personer med avseende på behandling av personuppgifter. Under sommaren och hösten har det finska ordförandeskapet initierat en dialog på tjänstemannanivå kring implementeringen av dessa rättsakter.

I samband med Nordiska rådets ordinarie session i november 2016 träffade Gränshinderrådets nuvarande ordförande Risto E.J. Penttilä och inkommande ordförande Svein Ludvigsen talmännen för de nordiska parlamenten. Vid mötet diskuterades hur gränshinder kan motverkas inom ramen för den nationella lagstiftningsprocessen, bl.a. med utgångspunkt i goda exempel från Färöarna och Island. Mötet var en uppföljning av det möte mellan Gränshinderrådet och de nordiska talmännen som ägde rum vid Nordiska rådets session i Reykjavik i oktober 2015.

I samarbete med den nordiska socialförsäkringsgruppen, som består av tjänstemän inom socialförsäkringsområdet i de nordiska länderna, och Nordiska ministerrådets informationstjänst Hallå Norden förbereder Gränshinderrådets sekretariat ett seminarium om långa handläggningstider i EU-ärenden om socialförsäkring som planeras att äga rum i maj 2017. Under hösten 2016 har det genomförts en enkätundersökning bland handläggare i socialförsäkringsärenden med EU-anknytning för att ta fram ett underlag till seminariet om hur långa handläggningstider kan motverkas, både på nationell nivå och inom ramen för det nordiska samarbetet.

Grensehinderrådets årsrapport 2016

Etterord

I 2017 skal Norges samarbeidsminister lede Ministerrådets arbeid, og jeg får gleden av å lede Grensehinderrådet. Jeg gleder meg til oppgaven, og som tidligere medlem av Nordisk Råd og som Norges samarbeidsminister tar jeg med meg erfaringen om at det er de lange linjer i det nordiske samarbeidet som gir resultater.

Faktisk er det nordiske samarbeidet så innarbeidet at borgerne nærmest forventer at der ikke skal være grensehinder når en nordisk grense passerer. Grensehinderrådet har i sitt 3-årige arbeid erfart at der er, og der oppstår nye grensehinder. Vi har også vist at det lar seg gjøre å fjerne flere av dem.

Samtidig erkjenner vi at mye gjenstår, og at Grensehinderrådet kun er et redskap for å utløse departementene og regjeringens vilje til å fjerne hinder.

De nordiske statsministrene har på ny slått fast enigheten om å bekjempe grensehinder for å skape jobber og vekst, og de mener at dette er en av de aller viktigste oppgavene i samarbeidet. Regjeringssjefene understreker også at grensehinder kan gjøre det vanskeligere for ungdom å komme inn i arbeidslivet, med de sosiale utfordringer det kan medføre både for den enkelte og for samfunnet.

Da samarbeidsminister Elisabeth Vik Aspaker redegjorde for Grensehinderrådets resultater under Nordisk Råds sesjon i København i november 2016 sa

hun at arbeidet med å motvirke grensehinder ville bli prioritert når Norge i 2017 har formannskapet i Nordisk Ministerråd.

Som leder for Grensehinderrådet 2017 er statsrådets utsagn en klar arbeidsordre til meg og mine kolleger i rådet. Det er også en beskjed til statsråder og embetsverk at nå skal det med lys og lykte letes etter løsninger slik at lov- og regelverk i de nordiske landene og selvstyreområdene fremmer, og ikke hemmer, grenseoverskridende aktivitet.

Grensehinderrådets mandat og formål er å avdekke og bidra til å fjerne hindringer som de nasjonale grensene skaper for nordiske bedrifter eller innbyggere som flytter eller pendler over landegrensene. I 2017 vil vi derfor fokusere på, og dermed bidra til :

- at myndighetene fjerner grensehinder som hindrer mobilitet, fri bevegelse og verdiskaping både for enkeltpersoner og bedrifter
- å forebygge at nye grensehinder oppstår
- å effektivisere de grenseregionale informasjonstjenestenes arbeid overfor bedrifter og arbeidstakere.

Svein Ludvigsen, Norge

Nordiska ministerrådet
Ved Stranden 18
DK-1061 København K
www.norden.org

25	19	13	9	5	3	1	
33	26	20	14	10	6		2
39	34	27	21	15		7	4
45	40	35	28		16	11	8
49	46	41		29	22	17	12
53	50		42	36	30	23	18
55		51	47	43	37	31	24
	56	54	52	48	44	38	32